

Literature

- 📖 1956 plakátjai és röplapjai. [Izsák Lajos – Szabó József – Szabó Róbert szerk.] Bp., 1991
- 📖 1956 vidéki sajtója. [Izsák Lajos – Szabó József – Szabó Róbert szerk.] Bp., 1996
- 📖 Adalékok a Budapesti Műszaki Egyetem 1956. októberi eseményeihez. [Pogány Márta szerk.] Bp., 1992
- 📖 A Szegedi Tudományegyetem múltja és jelene. [Szentfirmi László Ráczné Mojzes Katalin szerk.] Szeged, 2001
- 📖 Az Erdőmérnöki Főiskola jelentése az 195/57. iskolai év eseményeiről. [Orosz Sándor szerk.] Sopron, 1996
- 📖 Baróti Dezső büntetőpere anyagai. Csongrád Megyei Bíróság Büntetőperes Iratai CsML B.942/1957
- 📖 BÁLINT LÁSZLÓ: Ki kicsoda 1956-ban Szegeden és Csongrád megyében. = Szegedi Műhely 1999. 1–4.
- 📖 BÁLINT LÁSZLÓ: 1956 A forradalom Szegeden. Szeged, 2000
- 📖 BERTÉNYI IVÁN – GYAPAY GÁBOR: Magyarország rövid története. Bp., 1992
- 📖 CZIGÁNY LÓRÁNT: Ahol állok, ahol megyek. Bp., 1998
- 📖 DÖBÖR ANDRÁS – JANCSÁK CSABA: Ahol a forradalom kezdődött. = Belvedere Meridionale 1998. 5–6.
- 📖 FILEP TIBOR: A debreceni forradalom 1956. október. Debrecen, 1990
- 📖 FILEP TIBOR: A történelem sakktábláján. Debrecen, 1996
- 📖 KISS F. JÓZSEF: Az 1956-os forradalom eseményei a Debreceni Orvostudományi Egyetemen. = Rákositól Kádárig. Debrecen, 1998
- 📖 Kiss Tamás és társainak pere anyagai. Csongrád Megyei Bíróság Büntetőperes Iratai CsML B.1249/1957
- 📖 KISS TAMÁS: Levél a szerkesztőhöz. = Szegedi Műhely 2001. 3–4.
- 📖 KISS TAMÁS: Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége 1956 – Szeged. Szeged, 2002
- 📖 LIPTÁK BÉLA: 35 nap (A Testament of Revolution). Bp., 2003

- 📖 LOMAX, BILL: *Magyarország 1956*. Bp., 1989
- 📖 MÉSZÁROS GYULA: *Forradalom és szabadságharc Veszprémben*. [Kézirat]
- 📖 MOLNÁR JÁNOS: *Ellenforradalom Magyarországon 1956-ban*. Bp., 1967
- 📖 NAGY ISTVÁN: *A szegedi főiskolai MEFESZ programja*. [Kézirat, kiadás alatt]
- 📖 Októberi események összefoglaló értékelés a szegedi Pedagógiai Főiskolán. SZTE JGYTFK Levéltár, Szeged, 1957
- 📖 Összefoglaló értékelés a nappali tagozatos hallgatók 1956. október 18. – november 3. közötti időben tanúsított magatartásáról. SZTE JGYTFK Levéltár, Szeged, 1957
- 📖 Perbíró József büntetőpere anyagai. Csongrád Megyei Bíróság Büntetőperes Iratai CsML B.1103/1957
- 📖 PERBÍRÓ JÓZSEF: *1956 Szegeden – Emlékeimben*. Szeged, 2002
- 📖 PÉTER LÁSZLÓ: *A Szegedi Tudományegyetem az 1956-i forradalomban*. = Szegedi Műhely 2001. 3–4.
- 📖 ROMSICS IGNÁC: *Magyarország története a XX században*. Bp., 2000
- 📖 SEPETÁN RÓBERT: *Gödöllő 1956*. Gödöllő, 1999
- 📖 *Szegedi Tanárképző Főiskola 1873–1998*. [Pitrik József szerk.] Szeged, 1999
- 📖 TÓTH-SZENESI ATTILA: *Szeged ötvenhatos forradalma*. = Délmagyarország 1996

Híreszlát!

1. kör

GYAKORLATI FELADATOK

IX. kongresszus szelleme ébértörte az eszmék bilincseit. Napjainkban ed értelmét, tartalmát kapni a demokráciának, a szocializmus fogalmának tartalmát kapni, de még mindig nem teljes. hogy az legyen, mi nem adhatjuk előnként. Szükség van erre azért, mert nálunk Magyarországon még semmiféle demokráciának az áldásait nem élvezte népünk. Ennek az eltolatlan állapotnak a következménye, hogy a tömegek még ma is nem merik megfogalmazni követeléseiket. A budapesti proletárok október 6-1. tüntetésének volt a célja, hogy az öntudatossága a lelkekre nehezedsé felélmét, és vérsza-lyezze jogainak a szabad vélemény nyilvánítását. Ez volt az első lépésünk, következhet az október 11. politikai helyzet fogja meghatározni. Azazl párhuzam van azonban, hogy hangot adunk a néptömegek követeléseinek, a saját portán- t sem hanyagoljuk el.

A mostani egyetemi oktatási rendszer szellemi nyomorokkat nevel, nem tudós szakembereket. Annak ellenére, hogy az általi vesztés est- an olyan jól tudja, mint mi, eddig semmilyen intőkedés nem történt a hel- t megjavításra.

Tenni kényeztetünk! ELSŐ LÉPÉSÜNKET AZ OROSZ NYELV FAKULTATÍVÁ TETELÉRT KELL TEN- NYK! Az orosz nyelv kötelező oktatása az egyetemi anyagmennyi- mellett teljesen megkönnyítést bennünket, olyan nyelvek tanulásában, melyek szakterületeinket fontosak lennének. Akarjuk, hogy kötelező legyen egy modern nyelv tanulás, de ezt a hallga- érdeklődési körének megfelelően választhassa meg.

Vegyőtek figyelembe, hogy az orosz nyelv ílyetén való oktatása az orosz nyelvű követezménye, amely a szocializmusról táplálkozott.

Felhívunk ezért benneteket, hogy 1956 október 22-én jetelek velünk egységesen sztrájkba az orosz nyelv fakultatívá tételért.

OKTÓBER 22-ÉN NE VAGYATEK A 24. OROSZ NYELVI OKTATÁSOKON!

strájk mindaddig érvényes, amíg az Oktatásiügyi Minisztérium rendelkez- esen tesíti az orosz nyelv fakultatívá tételét.

Budapest, 1956. október 10-én.

A budapesti bölcsészhallgatók.

document 1
The letter that arrived from Budapest

Délkütyülés!

Ma este 7^h kor a Maximumban
A budapesti egyetemisták
felhívására válaszolni akartunk.
Teremtünk szabadabb,
igazi demokráciát,
önálló
egyetemi életet!

Gyertek el mindannyian!

Szeged, 1956. okt. 16.

A. K. 12.7. Gyúró, László / R. K. 12.7.16.

document 2

The appeal for the gathering of 16th of October

Parkas László:

Nagy ut előtt
Azoknak az egyetemi haligató barátainak, akik igaz becsü-
letes akarással akarják a jobbat.

Hát kezdjük most már azt az éneket,
Mely amnyi éve ott lapul a szájon!
Zengüljön a dúró, tépett tég felett,
És most már marsány indulóvá vljon.

Tíz év mocskától tisztuló korunk
Fiatal szívek dobbanását várja,
Mincs visszat! Az ember beleunt
Immár az eljás, gyáva haligatásba.

Fiukat küldtek süppedő tanyák,
Nyomára lelmi egy igaz mesének,
Komor parasztnok ráncos homlokát
Idezetik, ha holnapról beszélnek.

Nagy gond a gondunk, drága társaim,
De százszor nagyobb nála az imádat,
E nép iránt, mely szánt-vet odakint,
S nem mondhatta országát halánák.

A börtöncellák és a temetők,
Némává tiprott, nagy szívek üzemnek,
Hogy gyurjuk mássá, jobba a jövőt,
Ne higgyünk szük, és abröncsös fejeknek.

Üleld át rengő, roppant századunk!
Hogy honnan küldtek, soha ne feledd el,
S haladj az uton, melynek indultunk,
Látor lélekkel s éber értelemmel!

document 3

The poem read up at the gathering of 16th of October

2

létrehoztuk saját egyetemi ifjúsági szervezetünket a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetségét. Célunk a gondolat, a Sztaulin és Rakosi által rákényszerített szellemi igeletről való megakadályozás védelmi hajlékos egyete-

mert fejünkbe ég a ház. Elért a XX. kongresszus szellemében egy új, a 1932-től teljesen független ifjúsági szervezetet hoztunk létre, mely kifejezőleg a mai arisztokrácia és főúri családokait képviseli. Ki a szociális

Q S A T L A K O 1 2 A T O X III

Terjelaskan di atas, maka dapat disimpulkan bahwa...

Mahtentvär! Blad is en van, a Teerckeld toogst kochan. Agvenghen na
en

0341 AKOZ3 A 157.87-100111

Sægesd, 1956. oktober 17

A. SPOGOZI KUPUJ.

document 4

document 4

Student Brothers! – the first multiplied appeal of the alliance

Az egyetemi ifjúság problémái

AZ EGYETEMI OKTATÁSI RENDSZER hibái már hosszú idő óta ismeretesek a minisztérium, az oktatók és az egyetemisták előtt. Hangot adtak ezeknek a különböző lapok, tárgyaltak ezekről az Oktatási Minisztériumban, konferenciákra gyűlték össze az egyetemi oktatók, hogy ne elhamarkodottan, hanem mindenképpen helyesen hajtsák végre a szükséges egyetemi reformot. Kétségtelen, hogy a helyes oktatási reform megvalósítása hosszú időt vesz igénybe, különösen ma, amikor nemcsak a népi demokráciákban, hanem nyugaton is válságban van az egyetemi oktatási rendszer. Hosszú időt igényel ez, de nem végeláthatatlan időt. Az Oktatási Minisztérium előzetes tájékoztatása után az egyetemi hallgatók joggal várták, hogy az új tanévben, ha nem is a végleges, de legalább a legszükségesebb intézkedéseket végrehajtják. Ez nem történt meg. Ezen kívül az egyetemi ifjúság azt is várta, hogy első sorban és nagyrészt az őket érdeklő kérdések megvitatására az ifjúság képviselőit is megfoglják hívni. Ez sem történt meg.

Minden aggodalommal töltötte el az egyetemi ifjúságot. Tenni akartak és tenni akarnak saját ügyük érdekében, amely egyben a jövő értelmiségének és így egész hazánknek fontos, életbevágó ügye. „Ez a segítő készség, a hibákat bátran és következetesen bírálni, akár szándék hozta létre. Szegeden a MEFESZ-t, a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egyesült Szövetségét.

Az első kérdés, ami rögtön felvetődik: miért nem a DISZ útján, a DISZ segítségével igyekeznek megoldani problémáikat. A válasz egyben a DISZ és az állami vezetés kritikája is, amit a DISZ Központi Vezetősége önbírálati formájában szintén elismert. A DISZ — bár célkitűzései nagyrészt meggyeznek az egyetemi ifjúság véleményével — már hosszú évek óta nem volt képes átjutni az egyetemi ifjúságot maradéktalanul képviselő szerv lenni. Elvben a párt mellett, gyakorlatban pedig messze mögötte haladt. Tény az, hogy a DISZ napjainkban mindent

meg akar tenni és meg is tesz mindent, hogy visszanyerje a tömegek bizalmát. Az ifjúság bírul ennek és támogatja is a DISZ helyes célkitűzéseit. Vízszont szükségét érzi annak is, hogy az egyetemi ifjúság egyelőre egy sajátos egyetemi szervvel is rendelkezze.

Ezért határozták el, hogy az egyetemistákhoz közelálló, a sajátos egyetemi problémákkal foglalkozó szervet létesítsenek.

A MEFESZ SZEGEDEN ALAKULT MEG a Tudományegyetem auditorium maximumában, viharos és bátor elviták közepette. A gyűlés alapfözetét a tömegek kritikája adta. Bíralták az egyetemi oktatási rendszert, majd az alakuló gyűlés tömeggyűléssé alakult át, ahol is politikai kérdésekről vitatkoztak.

Az ifjúság kezdeményezését helyeselni kell. Pártunk és egész országunk politikája feltétlenül támaszkodni akar a tömegek kezdeményező erejére, kritikájára és segítő készségére. A diákgyűlés megmutatta, hogy a megalkult új szervezet rendelkezik olyan erőkkel, amelyekre támaszkodni lehet. De megmutatta azt is, hogy az új szervezetben olyan erők is vannak, amelyek megfontolatlansággal nevétségessé, anarchikussá, erőtlenné tehetik a MEFESZ-t. A diákgyűlés utáni napon, szerdán megválasztották a MEFESZ 18 tagú bizottságát, amely kidolgozza a szervezeti szabályzat-tervezetet, melyet a holnapi napon, szombaton fog megvitatni a diákgyűlés. Jözan fejjel készítették ezt a tervezetet, a realia körülményeket figyelembe véve, mégis bátran, a hibákat nem elkezdvé.

A MEFESZ jelenlegi, még nem végleges programja nagyrészt meggyezik a DISZ Központi Vezetőségének tegnapi nyilatkozatával. A cél közös, csak a megvalósítás lemegefelelőbb módját kell megtalálni. A közös gondok és problémák jözan megvitatása legyen a cél.

IGY ES CSAKIS IGY töh-heü be a MEFESZ-t a hivatasát és így lesz lehetséges, hogy az egyetemi ifjúság jözos követes lései mieldbb megoldást nyerjenek.

Apor József

document 5

The article of Délmagyarország

(19th October 1956), an account about the establishment of AHUCS

A szegedi egyetemisták és főiskolások nagygyűlése elfogadta a MEFESZ szervezeti szabályzatát és programját

Tegnap délután 4 órakor a Tudományegyetem auditórium maximumában tartották meg a szegedi egyetemisták és főiskolások ifjúságának a MEFESZ megalakulása utáni első tisztasandékü és lelkes nagygyűlését. A mintegy 200 fiatalok dr. Ferbör József egyetemi tanár, a nagygyűlés elnöke üdvözölte, majd Gönczöl Dezső főiskolai hallgató, a MEFESZ vezetőségi tagja mondott rövid bevezetőt. Ezután a nagygyűlés résztvevőinek felolvasták a Budapesti Műszaki Egyeterről, az Agrártudományi Egyeterről és a Debreceni Tudományegyetemről érkezett üdvözlő iratokat. A következőként a MEFESZ vezetősége előterjesztette a szervezeti szabályzatot és a MEFESZ programját, hogy a nagygyűlések megvitassák és végleg formába öntse.

A szervezeti szabályzat értelmében a MEFESZ magába foglalja a felsőoktatásban részesülő fiatalok összességét és a szervezethez csatlakozó fiatalokat is.

Működésében független, szabad szervezet akar lenni és elhatározásaitban a marxista-leninista párt irányvonalát követi. Elsődleges feladatának, mint ez a szervezeti szabályzatról is kitűnik, az egyetemi és főiskolai hallgatók sajátos érdekeinek védelmét tekintli.

A szövetség célja az, hogy az egyetemről és főiskoláról kikerülő ifjúság, ne közönyös tömeg, vagy megfélemlített réteg legyen, hanem a népcsászár, a hazáért, a boldog jövőért harcoló bátor, lelkes sereg.

Az elfogadott szervezeti szabályzat értelmében a MEFESZ tagjává válhat minden olyan egyetemi és főiskolai hallgató, aki magának vallja a szervezet célkitűzéseit és aláveti magát a közös demokratikus alapon megteremtett szervezeti szabályzatnak. Az ifjúsági nagygyűlés nyomatékosan aláírta azt a gondolatot, hogy

A MEFESZ az egész magyar ifjúság érdekében akar harcolni és az ifjúság más rétegeivel együtt akar haladni, — önállósága ellenére is.

Kifejezésre juttatták, hogy a munkás és paraszt fiatalokkal szoros kapcsolatot akarnak.

Az ifjúsági nagygyűlésen a szervezeti szabályzat III. fejezeteként meghatározták a

oktatását szabadították meg a dogmatizmustól, tegyük fakultatívvá a filozófia oktatását, a a minősítés „megfelel” — „nem felelt meg” legyen, kevesebb kötelező órát, több speciálköltségimot!

6 Szálló- és lakásügyekben a lakásügyi bizottságot bízunk létre, mely megállapítja a diáklakások legmagasabb bérét, a szálló igazgatójának kinevezéséről az ifjúság képviselőjének vétőjoga legyen, a felszabaduló középületekből — építsünk diákszállókat is a szükséglet szerint.

7. Külföldi utazások szervezése Keletrre és Nyugatra, feladatoknak 10 — igazgatói utazási kedvezményt a bel-földi utazásokhoz.

8. Általános jegykedvezményt kívánunk minden Kulturális rendezvény minden előadására (mozit, színház, hangverseny, stb.)

9. A Zenei Szakiskola főiskolai jellegének elismerését követeljük a hallgatók számára, a rendes egyetemisták megillető jogokkal.

10. A védőnőképről emeljük főiskolai rangra.

11. Követeljük, hogy állítsa bíróság elé azokat, akik felolvasnak az elmúlt időszak bűneiért. E tárgyalásoknak a legnagyobb nyilvánosság előtt kell lefolyniuk.

12. Követeljük a tájékoztatás szabadságát.

13. Követeljük, hogy Nagy Imrét és Lukács Györgyöt

válasszák be a Központi Vezetőségbe.

14. Bérügyi reformot követelünk, az alacsony bérek folemlése utánmenek gyorsítását és az államtól származó összjövedelem felső határának megállapítását.

15. Követeljük a halálbüntetés eltörlését a politikai bűncselekményeknél.

16. Új alapokra fektetett, szabad, demokratikus választási rendszert!

17. Követeljük, hogy az egyetemi ifjúság nagyobb részt kapjon az ország politikai és egyéb ügyeinek intézésében.

18. Május 15-e legyen nemzeti ünnep

19. Követeljük az egyetemi autonómiát és ennek gyors végrehajtását.

20. Követeljük az 1848-as Kossuth-emlék viszállítását.

A program elfogadása után még többen felszólltak, és azt is kifejezésre juttatták, hogy a MEFESZ-ben eredményes munkát kívánnak végezni.

A szegedi egyetemi és főiskolai ifjúságnak ez az egész országban nagy visszhangot keltő, bátor és becsületesszándékú kezdeményezése és állásfoglalása megérdemli a közvélemény elismerését. Bízunk benne, hogy az ifjúsági nagygyűlésen megnyilvánuló lelkesedés és akarat tovább él és fokozódik az ifjúsági szervezet munkájában.

document 6

The article of Délmagyarország, the first account about
the assembly of 20th published on 21st of October

SZABADSÁGOT
a meggyötört
MAGYAR NÉPNEK!

Eljének
a
Munkástanácsok!

Elég a mocskos
házságokból!
**IGA-
SZABADSÁGOT!**

Sem kapitalizmus,
Sem szovjet
zsarnokság!

A MAGYAR NÉP NEM
FASISZTA!
NEM ENGEDJÜK BE-
MOCSKOLNI HŐS
ALOTTAINK NEVÉT!

document 7-9
Hand written flysheets (December 1956)

A szegedi megyei bíróságtól.

B.I. 1249/1957/6.szám.

A N É P K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N
A SZEGEDI MEGYEI BÍRÓSÁG

Szegeden, 1958.évi január hó 6.,10.,13.,15.,20.,21.,27.,29.,30.,
február hó 1.,5., és 10. napjain megtartott részben nyilvános,
részben pedig zárt tárgyalás alapján meghozta és 1958.évi feb-
ruár hó 14. napján kihirdette a következő:

i t é l e t e t :

Az 1957.évi május hó 29. napjától közbiztonsági őrizetben és
1957. június hó 1.napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

I.r.KISS TAMÁS vádlottat,- (: aki 1934. október 26-án Tapolcán
született, atyja: Kiss Ignác, anyja: + Borbás Teréz, Szeged,
Római krt.40. sz. alatti lakos, magyar anyanyelvű és állampol-
gár, nőtlen, II.éves egyetemi hallgató, felszabadulás előtt
iskolai tanuló, vagyontalan, egyetemi évei alatt katonai szol-
gálatot teljesített, őrzetési rangot ért el, büntetve nem volt:)

bűnösnek mondja ki a népi demokratikus államrend megdöntésére
irányuló szervezkedés kezdeményezése és vezetése, valamint jo-
gosulatlan államtitok megszerzésevel kapcsolatos feljelentési
kötelezettség elmulasztása bűntettében.

Az 1957.évi február hó 24-től közbiztonsági őrizetben, illetve
előzetes letartóztatásban lévő:

II.r.TÓTH IMRE vádlottat,- (: aki 1934. január 31-én Békéscsa-
bán született, atyja: + Tóth László, anyja: Ugyán Ilona, Bé-
készsaba, Sztálin u. 2b. sz. alatti lakos, magyar anyanyelvű
és állampolgár, nőtlen, III.éves egyetemi hallgató, a fel-
szabadulás előtt tanuló volt, vagyontalan, büntetlen:)

bűnösnek mondja ki a népi demokratikus államrend megdöntésére
irányuló szervezkedés kezdeményezése és vezetése, valamint ál-
lamtitok jogosulatlan megszerzése és illetéktelen személlyel való
közlése bűntettében.

Az 1957.évi május hó 11.napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

III.r.GÖNCÖL LEZSÓ vádlottat,- (: aki 1935. március 10.napján
Kunágótán született, apja: Göncöl Imre, anyja: Pozsgai Anna,
Magyarbánszék, Arpád u. 21.sz. alatti lakos, magyar anyanyel-
vű és állampolgár, nőtlen, III.éves főiskolai hallgató, vagyont-
talan, 1945.év előtt iskolai tanuló volt, büntetve nem volt:)

bűnösnek mondja ki a népi demokratikus államrend megdöntésére
irányuló mozgalom kezdeményezése és vezetése bűntettében.

Az 1957.évi szeptember hó 10.napja óta előzetes letartóztatás-
ban lévő:

IV.r.ASZALÓS JÁNOS vádlottat,- (: aki 1931. március 22.napján
Szegeden született, atyja: + dr.Aszalós János, anyja: Schwarz

document 10

The sentence of the trial of the leaders of AHUCS
(from 6th January to 10th February, 1958)

Ilona, Budapest, XV. ker. Kosztolányi tér 4.sz. alatti lakos, magyar anyanyelvű és állampolgár, nőtlen, IV. éves fizikus hallgató, vagyontalan, büntetlen, felszabadulás előtt tanuló volt:)

bűnösnek mondja ki a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntettében.

Az 1956. évi december hó 15. napja óta közbiztonsági őrizetben és 1957. június 19. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

V.r. TUNYOGI CSAPÓ JÁNOS vádlottat, - (: aki 1902. február 27-én Magyarlapádon született, atyja: + Tunyogi Csapó János, anyja: + Sándor Lujza, Szeged, Kossuth Lajos sug. ut 8.sz. alatti lakos, magyar anyanyelvű és állampolgár, nős Imre Piroskával két nagykorú gyermeke van, magántanár, havi jövedelme 1000-1500 Ft., 1945. év előtt vagyontalan volt, egy gimnázium tulajdonosa, iskolai végzettsége egyetem, büntetve nem volt;)

bűnösnek mondja ki a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntettében.

Az 1957. évi május hó 12. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

VI.r. SÓS LÁSZLÓ vádlottat, - (: aki 1934. április hó 13. napján Budapesten született, atyja: Sós László, anyja: Buza Julianna, Budapest, XVI. ker. Sasszem u. 17.sz. alatti lakos, magyar anyanyelvű és állampolgár, nőtlen, IV. éves joghallgató, vagyontalan, 1945. év előtt iskolai tanuló, büntetlen:)

bűnösnek mondja ki a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalom vezetése, valamint államtitok jogszűrlésének megszerzése bűntettében.

Az 1957. évi június 10-től november 28-ig, majd 1958. január 17-től a mai napig előzetes letartóztatásban lévő:

VII.r. ABRUDEÁNYAI IVÁN vádlottat, - (: aki 1933. február 20-án Körmenyén született, magyar anyanyelvű és állampolgár, nőtlen, III. éves joghallgató, katona volt az egyetemi zászlóaljban, ahol szakaszvezetői rendfokozatot ért el, apja: dr. Abrudbányai János, anyja: Benkő Ilona, Budapest, I. ker. Attila u. 12.sz. alatti lakos, büntetlen:)

bűnösnek mondja ki a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntettében.

Az 1957. évi szeptember 9-től november 28-ig és 1958. január 17-től a mai napig előzetes letartóztatásban lévő:

VIII.r. RESLI PÁL vádlott, - (: aki 1934. január hó 21. napján Kalocsán született, magyar anyanyelvű és állampolgár, nőtlen, IV. éves orvostanhallgató, katona volt az egyetemi zászlóaljban, tizedesi rendfokozatot ért el, apja: + Resli Béla, anyja: Braner Emilia, Kalocsa, Tomori u. 11.sz. alatti lakos, büntetlen:)

ellen a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szer-

ezkedéssel kapcsolatos feljelentési kötelezettség elmulasztása büntette miatt folyamatba tett eljárást megszünteti.

Az 1957.évi február hó 19.napjától július 29-ig és 1958. január 20-tól a mai napig előzetes letartóztatásban lévő:

IX.r.CSALNER GYÖRGY vádlottat, - (: aki 1934. június 24. napján Ujkírián született, IV.éves műszaki egyetemi hallgató, Szeged, Vasasszentpéter u. 28. sz. alatti lakos, magyar anyanyelvű és állampolgár, nőtlen, katona volt az egyetemi zászlóaljnál őrzetési rendfokozatot ért el, vagyontalan, apja: Csálnér Albert, anyja:Székup Ilona, büntetlen:)

bűnösnek mondja ki államtitok jogosulatlan megszerzése és illetéktelen személlyel való közlése büntetésében.

Az 1957.évi február hó 8.napjától a mai napig előzetes letartóztatásban lévő:

X.r.BARABÁS ISTVÁN vádlottat, - (: aki 1934. november 8.napján Bánlakon született, III.éves joghallgató, magyar anyanyelvű és állampolgár, nőtlen, vagyontalan, az egyetemi zászlóaljnál volt katona őrzetési rendfokozattal, apja: id.Barabás István, anyja: Filipánits Anna, Szeged, Kerei u. 6/c. sz. alatti lakos:)

bűnösnek mondja ki államtitok jogosulatlan megszerzése és illetéktelen személlyel való közlése büntetésében.

Az 1957.évi május 10.napjától július 29-ig, majd 1958.évi január hó 18. napjától a mai napig előzetes letartóztatásban lévő:

XI.r.KURCSA KLÁRA vádlottat, - !: aki 1935. május 16-án Érsekújváron született, magyar anyanyelvű és állampolgár, III.éves joghallgató, hajadon, vagyontalan, apja: Kurcsa Géza, anyja: Tóth Ilona, Békéscsaba, Konyves u. 6.sz. alatti lakos, büntetlen előéletű:)

bűnösnek mondja ki, mert a jogosulatlanul megszerzett államtitkot illetéktelen személyek részére hozzáférhetővé tette.

A megyei bíróság ezért:

I.r.KISS TAMÁS vádlottat összbüntetésül 8 /nyolc/ évi börtönbüntetésre, mint főbüntetésre és 10 /tíz/ évi egyes jogoktól való eltiltásra, valamint 500 /öt száz/ Ft. vagyonelkobzásra, mint mellékbüntetésre, -

II.r.TÓTH IMRE vádlottat összbüntetésül 10 /tíz/ évi börtönbüntetésre, mint főbüntetésre, 10 /tíz/ évi közügyektől eltiltásra és 500 /öt száz/ Ft. vagyonelkobzásra, mint mellékbüntetésre, -

III.r.GÖNCÖL DEZSŐ vádlottat 8 /nyolc/ évi börtönbüntetésre, 10 /tíz/ évi egyes jogoktól való eltiltásra és 500 /öt száz/ Ft. vagyonelkobzásra, mint mellékbüntetésre, -

IV.r.ASZALÓS JÁNOS vádlottat 2 /kettő/ évi börtönbüntetésre, 5 /öt/ évi egyes jogoktól való eltiltásra és 500 /öt száz/ Ft. vagyon

elkobzásra, mint mellékbüntetésre,-

V.r. TUNYOGI CSAPÓ JÁNOS vádlottat 5 /öt/ évi börtönbüntetésre, 10 /tiz/ évi egyes jogoktól való eltiltásra és 1.000 /egyezer/ Ft. vagyonekobzásra, mint mellékbüntetésre,-

VI.r. SÓS LÁSZLÓ vádlottat összülntetésül 7 /hét/ évi börtönbüntetésre, 10 /tiz/ évi egyes jogoktól való eltiltásra és 500 /öt-száz/ Ft. vagyonekobzásra, mint mellékbüntetésre,-

VII.r. ABRUDBÁNYAI IVÁN vádlottat 5 /öt/ évi börtönbüntetésre, 10 /tiz/ évi egyes jogoktól való eltiltásra és 500 /öt-száz/ Ft. vagyonekobzásra, mint mellékbüntetésre,-

IX.r. CSALNER GYÖRGY vádlottat 3 /három/ évi börtönbüntetésre, 5 /öt/ évi egyes jogoktól való eltiltásra és 500 /öt-száz/ Ft. vagyonekobzásra, mint mellékbüntetésre,-

X.r. BARABÁS ISTVÁN vádlottat 4 /négy/ évi börtönbüntetésre, 5 /öt/ évi egyes jogoktól való eltiltásra és 500 /öt-száz/ Ft. vagyonekobzásra, mint mellékbüntetésre,-

XI.r. KURCSA KLÁRA vádlottat 1 /egy/ évi és 6 /hat/ hónapi börtönbüntetésre, 5 /öt/ évi egyes jogoktól való eltiltásra és 500 /öt-száz/ Ft. vagyonekobzásra í t é l i.

A megyei bíróság a kiszabott börtönbüntetésbe beszámítja a vádlottaknak a közbiztonsági őrizetben, illetve előzetes letartóztatásban eltöltött idejét.

A megyei bíróság a büntelként lefoglalt és a Bírósági Gazdasági Hivatalnál Bjk. 151/1957. táétel alatt kezelt 1 db. OLIVATTI gyárműanyu 540250 gyári számu-, és 1 db. ADLER gyárműanyu 576291 gyári számu táskairógépeket elkobozni rendeli.

Kötelezi vádlottakat, hogy az eddig felmerült 2.619.80 /kettő-ezerhatsszáztizzenkilenc Ft.80 fil/ Ft-ot egyetemlegesen, kötelezi továbbá ezen felül Kiss Tamás I.r. és Tunyogi Csapó János V.r. vádlottakat, hogy további 500 /öt-száz/ Ft-ot egyetemlegesen, míg Csalner György vádlott 128 /egyszázhuszonnyolc/ Ft. összeget, az valamint az ezután felmerülő összeget az államnak fizesse meg.

document 11

The great assembly of AHUCS on 20th of October in Auditorium Maximum (faculty of arts) (photo: Béla Liebmann)

document 12

András Lejtényi (standing) reads up the rules and regulations. Professor József Perbíró sits in the middle of the table, Tamás Kiss on his left and József Vörös and Vilmos Ács on his right, both are wearing glasses.

document 13

The first row: Dezso Baróti chancellor, Gábor Fodor academician

document 14

Voting

A szövetség célja az, hogy a gyermekekről és főiskolákról kikerülő ifjúság, ne közönyös tömeg, vagy megfélemlített réteg legyen, hanem a népért, a hazáért, a boldogabb jövőért harcoló bátor, lelkes sereg.

Az elfogadott szervezeti szabályzat értelmében a MEFESZ tagjává válhat minden olyan egyetemi és főiskolai hallgató, aki magának vállalja a szervezet célkitűzéseit és aláveti magát a közös demokratikus alapon megteremtett szervezeti szabályzatnak. Az ifjúsági nagygyűlés nyomatékosan aláhúzza azt a gondolatot, hogy

A MEFESZ az egész magyar ifjúság érdekelért akar harcolni és az ifjúság más rétegeivel együtt akar haladni, — önállósága elérére is.

Kifejezésre juttatták, hogy a munkás és paraszt fiatalokkal szoros kapcsolatot akarnak.

Az Ifjúsági nagygyűlésen a szervezetek szabályzat III. fejezeteként meghatározták az egyetemista és főiskolai fiatalok, a MEFESZ szervezeti felépítését is.

Az új szervezet működését alapelveivel a fiatalok a tökéletes demokráciát tették magukévá, amely a XX. kongresszuson elhangzott vezérelvek szerint érvényesül. Az egyszemélyi vezetést az ifjúság tömegeinek tevékenységével a dogmatizmus, a vélemények és elképzelések szabad és termékeny harcával akariák felváltani.

Jelszavuk: demokráciáért,
a boldogabb jövőért, a szo-
cializmusért!

A MEFESZ vezetői a közvetkező, az ifjúsági nagygyűlés elé terjesztett megvitatott és elfogadott programtervezetet közzétették szerkesztőségünkkel:

1. Az egyetemi ifjúság káderezését a párt augusztusban hozott értelmiségi határozatának szellemében végezzék.

2. A „Szegedi Egyetem” az egyetemi és iskolai hallgatók sajtóorgánuma legyen, ez tükrözzék tartalmában és formájában.

3. A Diákjóléti Bizottság-
ba küldendő tagot a Kar
gyűlésén választják!

4. Követeljük a szabad elvi viták rendezésének jogát

5. A túlterhelések meg- szüntetése érdekében:

a nőhallgatók számára töröljék el a honvédelmi oktatást, a férfighallgatók számára ezt a kollégiumot heti kétfelóra csökkentsék; a nem-szakfárgyakból a minősítést „megfelelt” — „nem felelt meg” legyen. a marxizmus

[illegible][illegible][illegible]

A szegedi gyógyszerész
hallgatók nevében:
KÁDAR DEZSŐ
IV. éves gyógyszerész
hallgató, a gyűlés elnöke
ségének tagja

[illegible]

— Korábban bizonytalan voltam a szervezet munkájában, mert már a szakszervezeti dolgozók üzemi pártirányításában vezénylőszavazás miatt a szakszervezetet sajátosságait figyelembe véve politológusnak adtuk. Meghallgattuk a szakszervezeti vezetők véleményét, és az alapján a szakszervezeti munkát adtuk át a termelési határozatuk már kimondjuk, van helyesen a szakszervezet elnöke a dolgozók érdekeinek védelmében és az való gondoskodás látható el. Ha gondoskodunk arról, akkor ez kioldásra is.

— Az emberről
doskodásnak n
tényei vannak
fonógyárban?
— Az orvosi

bővítettük, győző-
dés üzemek és
tűs szerepe van
vezetnek is. El-
mühely dolgoz-
problémája. Az
zottsága, a pár-
tek is figyelem-
kollektív szerző-
jainak megvaló-
feladatot is azo-
ja kezében a
Tudjuk, hogy
rossz munkakör-
zött dolgoznak
A pártbizottság
szervezet is pró-
bal, hogy a sim-
zók póditják ke-
sikerült est ell-
— Hogyan ve-
be a dolgozó
leményét, jav-

— Az üzem
a pártalapszerv
gyáznak arra,
zók javaslatot
kérdéseivel me
fogalkozzanak,
vezet önállóság
is megvan, s
mi történik az

Az ifjúság közösségei, egyes-
esek érdekében a Hazafias
Építőfront Országos Tanácsa
széles körű tudósítást a nevelés-
kollégisták és mindazok
szerepe, akik a kollégiumi
szolgálatat ilyen módon is
közvetlen kíváncsi pályázatos
irrolat.

Pályázni lehet tudomány-
terület (tanulmányai, esszé,
műve, alkotás) vagy kollé-
giumi levelezési történetek
pedagógiai, tanulságainak
megjegyzés: Irodalmi mű-
ve (regény, elbeszélés, vissza-
emlékezés stb.) a kollé-
giumi élet múltjából vagy az
ifjúság életének végső
kérdéseiről.

A pályázat beadandója a
szépirodalmi művek első
kézirat: 20 ezer – 20 ezer forint
munkadíj 19 ezer —

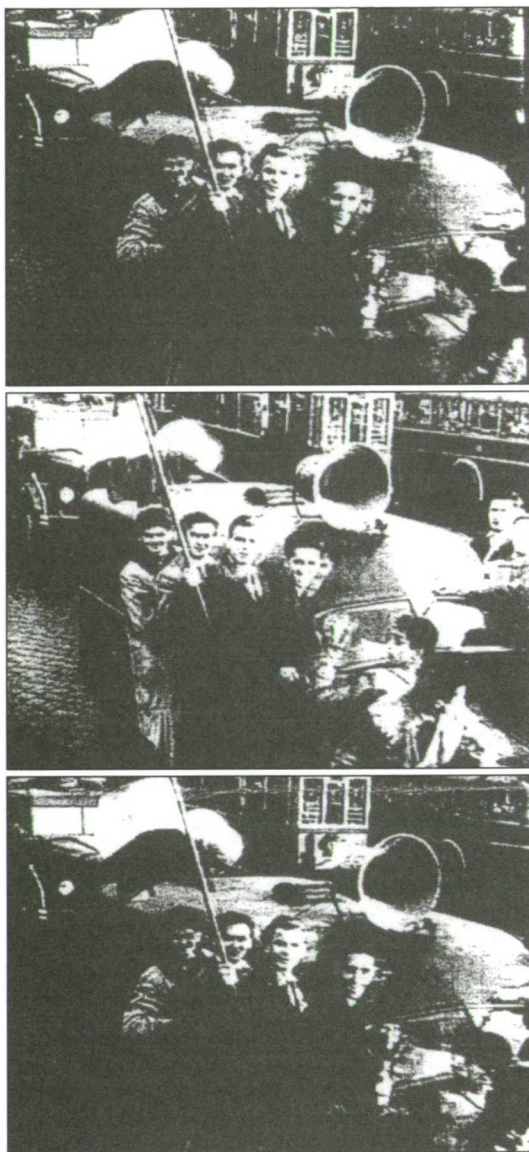
ezer forint, harmadik d

Ezenkívül az értékesel

pályamunkákat is jutalmazza a bíráló bizottság. A legjobb pályamunkák kiadásáról a Hazafias Népfront Országos Tanácsa gondoskodik. Határidő 1957. december 3.

A pályázattal kapcsolatban mindenféle felvilágosítást a Hazafias Népfrieg Országos Tanácsa művelődési osztálya ad (Budapest V., De grád rakpart 24. Telefón 182—850).

— Bábszínház bemut
lesz ma délután 3-kor a K
maria Bábszínházban. Bem
tatásra kerül Szilágyi Dezs
Mackó mukik újabb kalau
jai című kétfelvonalos b
játéka.

document 16

The afternoon of 23rd October 1956. The truck of Petofi Circle with speakers on it. From left to right: András Lejtényi, two unknown persons, András Hegedus B., Tamás Kiss

TÜNTETŐ FELVONULÁS SZEGEDEN

Éjszakai nagygyűlés a Kossuth szobornál — Rend és nyugalom a városban

NEM SZERVEZTE SENKI, nem kellett hosszas előkészítés, csak annyi, amíg leért Budapestről a hír: a pesti ifjúság az utcára tödült, hogy tüntetésével kifejezze együttes érzését a lengyelek pár napja megindult harcával, a szabadságért, a szocialista demokráciáért.

A budapesti ifjúság szava, eszméi visszhangra találtak Szegeden is. Több mint kétezer egyetemista indult el a kora esti órákban a Dóm térről, forradalmi dalokat énekelve, forradalmi jelszavakkal. A Marselles dallamát a lengyelek éltetése váltotta fel, a »Ha magyar vagy, állj közénk!« jelszót a »Kossuth címet viszza!« követelés.

Az egyre növekvő tömeg figyelmeztetett, tömör sorokban vonult végig a tiszparton, a Széchenyi téren, majd a Kossuth-szobornál állapodott meg. A Klauzál téren a Himnusz énekelték.

A HIMNUSZ ELÉNEKELÉSE UTÁN a szegedi MEFSZ egyik fiatal tagja ismertette a pesti eseményeket és a tüntetés célját. Több ezer szakitotta felbe lelkes énekes, a lengyeleket, a pestieket éltették. Ez felhangzott a követelés: A Telpa magyart halljuk! Amikor azután percek a telt időállt a szobor talapzatának párkányára egy egyetemi hallgató, megszólaltatni Petőfi szavait, itt is, mint Pesten, ezek harsogtak vele együtt minden veraszak után: »Feküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!«

A Klauzál téren elhangzott a kérdés: Megvárják-e az egyetemisták a munkásokat, akik 10 órakor jönnek ki az üzemekből? Haragdon rugott fel válaszként: »Munkás-diák szövetséget! Munkás-diák szövetséget!«

A KOSSUTH SZOBORTÓL a színház elé vonult a tömeg. A színház tagosai fogadták őket és kifejezték szolidaritásukat.

A színház erkélyéről Bittkey Károly Jászai Mari-díjas színművész elszavalta a Telpa magyar-t. Itt is körusban visszahangzottak a refrén sorai.

Ezután a gyárak felé vonultak rendezett sorokban. Ekkor már 7 százlot vittek a menet élén.

A közörség előtt némán vonultak el a sorok.

Elsőnek a Szegedi Kender-forgógyár előtt álltak meg

Nagyrészt diákokból álló küldöttség ment be a gyárba. A munka nem állt le, de minden üzemrészről 10 ember kijött fogadni a felvonulókat. A gyár kapuját megnyitották és az első sorok 5 méterre bementek a gyárba, ahol ismét elhangzott a »Munkás-diák szövetség« jelszavak.

A Kossuth Lajos sugárúton két katonai autóval találkozott a felvonulók. Amikor azok befordultak egy mellékutcába, hogy helyet adjanak a menetnek, lelkesen megtapsolták őket és éltették a honvédséget.

10 ÓRAKOR a gyárakból is sokan indultak rendezett sorokban be a városba. Nemzetiszó szalókkal az élen a színházhoz vonultak. Ott az erkélyen ugyancsak nemzetiszó szalók

és egy nagy Kossuth-címer ragyogott már a faházak fényében. A cívert tapasz, éljenzással köszöntötték. A színház előtt várták be a munkások az egyetemisták később érkező nagy csapatát. A színház előtt néhány — részeg is volt közöttük, — helytelen jelszavakat kiabáltak, de ezeket az erkélyről beszélő egyetemista szócsk, és maga a tömeg elűlte. Világosan és egyértelműen állást foglaltak a munkások, parasztok, diákok szövetség, szoros kapcsolat mellett. Helyeslés fogadta a szónok szavait, amikor arról beszélt, hogy mi továbbra is szilárdan szocialista alapon rendeztük aunk.

A SZÍNHÁZTÓL ÚJRA Kossuth-szoborhoz indultak a tüntetők.

Az éjszakai órákban több

ezer főnyi tömeg gyülekezett itt össze. Miután elenkeltek a himnusz, a diákifjúság képviselői ismertették a MEFSZ követeléseit a tömeg lelkes helyeslésétől kísérve. Majd Bittkey Károly ismét elszavalta a Szémet és a Nemzeti dalt, szinte együtt a munkás tömeggel. Ezután a munkás és önkéntes képviselői álltak az emelvényre, akik elmondták a munkások néhány követelését, a együttérzésüket fejezték ki. A rögtönzött, szívből jövő felszólásokat hatalmas tapsal fogadták. Majd, miután bejelentették, hogy vasárnap nagygyűlést kíván rendezni a Klauzál téren az ifjúság, a tömeg kívánságára a Kossuth-címet kiiktatás a Kossuth-szobor talapzatára és felszabadult hangulatban fejelemzestelen elvonultak.

document 17

A report about the demonstration of 23rd held in Szeged (Délmagyarország, 24th October 1956)

P E L H I V L S

A SZEGEDI EGYETEMEK IPJUSÁGÁHOZ.

FELELŐSSÉGÜNK TELJES TUDATÁBAN ÉS HAZAFIUI KÖTELESSÉGTŐL VEZET-
VE KÉRJÜK AZ EGYETEMEK IPJUSÁGÁT, HOGY HAZÁNK RENDKIVÜLI HELY-
ZETÉBEN ŐRIZZE MEG NYUGALMÁT ÉS TARTÓZKODJÉK MINDENFÉLE TÖMEGES
MEGMOZGULÁSTÓL, GYÜLÉSTŐL, VAGY FELVONULÁSTÓL, MERT CSAK EZ A
MAGATARTÁS BIZTOSITJA, HOGY NAGY IMRE ELVTÁRS A MINISZTERTANÁCS
NÉPÜNK BI ZALMÁT ÉLVEZŐ ELNÖKE MINÉL ELŐBB MEGVALÓSÍTHASSA PROG-
RAMJÁT ÉS HOZZÁFOGHASSON SAJÁTOS MAGYAR VISZONYAINKNAK MEGFELELŐEN
A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉHEZ

A MEFESZ PESTI KÜLDÖTTJEINK LETARTÓZTATÁSÁRÓL ELTERJEDT KÖZSA HIREK
MINDEN ALAPOT NÉLKÜLÖZNEK. A MEFESZ BUDAPESTI KIKÜLDÖTTEI A KÉT EGYE-
TEM TANÁCSÁNAK VÉDELME ALATT ÁLLNAK ÉS A KÉT TANÁCS A VELÜK VALÓ
KAPCSOLAT MEGTEREMTÉSE ÉRDEKÉBEN LÉPÉSEKET TETT

Szeged, 1956. évi október hó 24.-én.

Dr. Korpási Béla
Dr. Korpási Béla.
dékán.

Dr. Baróti Dezső
Dr. Baróti Dezső.
rektor.

A MEFESZ Diáktanácsa

névben:

Putnik László
Putnik László.

Eisler Róbert
Eisler Róbert.

Dodák Tibor
Dodák Tibor.

Hegyi Róbert
Hegyi Róbert.

Lőrincz Lajos
Lőrincz Lajos.

document 18

An appeal of the adult and student leaders of the university in which they
asked for tranquillity (24th October)

A budapesti egyetemi ifjúság hatalmas tüntetése — Kétszázezer fiatal az utcán

Budapest, 1956 október 23.
Különytudósiánk telefonjelentése.

„Miénk az utca” — híradeti címeben a Szabad Ifjúság néhány perccel ezelőtt megjelent különlkiadása, Valóban miénk az utca, hiszen déli óta több mint 200.000-en hömpölyögnek a pesti utcákon. Amikor ezeket a sorokat diktálom, már égnék a lámpák a főváros utcáin, de még mindig több mint száz-ezren állnak egy-egy sorokban, rendben és fegyelmelzeten a parlament előtti téren.

Tüntel a pesti ifjúság. Megpróbálom röviden, gyorsan rendszerezni a mai nap viharos eseményeit. A kora reggeli órákban a budapesti egyetemek ifjúsága rendkívüli nagygyűléseken elhatározta, hogy a lengyel események kapcsán rokonszenvük kifejezéséeként ma délután népes tüntetést rendez. Az elhatározás még a délelőtti órákban nyilvánosságra került, a pesti egyetemisták a Petőfi-szobornál, míg a budaiak Bem József szobránál beszüntek meg a találkozózt. Közben a délelőtti órákban az egyetemi ifjúság küldöttisége felkeresték a budapesti nagyüzemek munkásfiataljait és közös gyűléseken fogadták meg, hogy mindenben követik a hős lengyel ifjúság példáját, az új politika legteljesebb magyar győzelmeért.

Mint derült ógból a villámlásapós, úgy jött valamennyivel dél után a váratlan hír, hogy a belügyminiszter a mai napra gyűlékezési tilalmat rendelt el és betiltották a pesti ifjúság tüntetését. A belügyminiszteri betiltítás után az ifjúság legkülönbözőbb rétegeiben — egyetemen és üzemekben egyformán — óriási felháborodás tört ki. Különböző küldötti-

ségek keresték fel néhány perccel bolül az éppen ülésző Politikai Bizottságot. Követelték a belügyminiszteri tilalmat azonnali feloldását.

Közben a ragyogó napos-téves időben a márciusi fiatalok mai örökösai példás rendben, vidáman, nótaszóval gyűlékeztek. Fél 3 után néhány perccel két gépkocsi érkezett a Petőfi-szobor előtti tere a jó hírel, hogy szabad a tüntetés. Kuczka Péter, a fiatal magyar költő e szavai, hogy szabad a tüntetés, óriási tapsvihar és éljenzés fogadta. Néhány perccel később a Petőfi-szobor talapzatáról Sinkovits Imre, a Nemzeti Színház fiatal művésze már a Nemzeti Dalt szavalt, a az eskü szavai véle együtt zengte a budapesti ifjúság.

Megindult az ifjúság hatalmas erős, népi egységet, bátorságot és a jövőbe vetett biztos hitet kifejező ragyogó menete. Végig a városban, amerre csak elvonult ez a több százszes tömeg, mindennél éljenzés, tapsorkán fogadta az ifjúságot. Eközben a sorokban hatalmas hangorkánban szólt meg egyre több, közös akaratunkat kifejező jelszó. — Éljen a magyar szabadság, éljen a haza! — Lengyel—magyar barátságot, jölétet és szabadságot! — Szovjet—magyar barátságot — az egyenlőség alapján! — Munkás, diák egyet akar; jöljön velünk, aki magyar! — Ne csináljunk mindent kéve, Nagy Imrét a vezetésbe! — Ifjúságunk így kiált, mutasson utat a párt! — hangzottak a harcos jelszavak végig a fővárosi utcákon. S közben, ahogyan Buda felé halad a tömeg, a házak ablakaiban már megjelennek a nemzeti színű lobogók és mindenütt a budapesti nép legteljesebb rokonszenve kísérté az ifjúság harcos tüntetését. Amikor Bem tábornok szobrához

értek, már ott legett a szobor két oldalán a magyar és a lengyel lobogó. A szobor homlokzatán a megjelenő Kossuth-címert a tömeg mámoros üdvözléssel fogadta.

Innen ez a 200.000-es, nagy erőt és egységet kifejező tömeg a parlament elé vonult. Utközben röpcédulákön terjesztették az egyetemi ifjúság követeléseit. Ezek között a legfontosabbak a következők:

— Új alapokra helyezett szabad, demokratikus választási rendszert. Önálló és kezdeményező külpolitikát. Teljes egyenjogúságon alapuló magyar—szovjet barátságot. Farkas Mihály és társai bűnperének nyilvános tárgyalását. Március 13. október 6. nemzeti ünneppé nyilvánítását követeli az egyetemi ifjúság. Mindezek a követelések forró lelkesedéssel találkoztak az ifjúság százszes tömegében.

Amikor a parlament elő értünk, már velünk haladt az üzemekből és hivatalokból munka végeztével az utcán járó egész pesti nép. A parlament előtt felhangzott a himnusz százszes ajkán, s amikor bekészöntött az ünnepélyes, szinte fénséges csend, akkor érzetük csak igazán, hogy mennyire egységes a mi ifjúságunk, a mi népünk. A himnusz utolsó hangjai után ez a hatalmas tömeg egy erővel, egy hangon kiáltotta: — Éljen a magyar szabadság, éljen a haza! —

Sömjen Péter

document 19

A report of Délmagyarország about the revolutionary events of Budapest (24th October)

Nyugalom a szegedi egyetemen

A ma délelőtti órákban a Szegedi Tudományegyetem rektora, dr. Baróti Dezső és dr. Koch Sándor professzor, a Természettudományi Kar dékánja az Auditorium maximumban

felhívást intézett az egyetemi ifjúsághoz, hogy a fiatalság őrizze meg e rendkívüli helyzetben nyugalma, és mindenki folytassa tanulmányi munkáját,

document 20

A news from the 24th October 1956 edition of Viharsarok

Megalakult és munkához kezdett Szegeden a néptanács és elnöksége

Szegeden, október 27-én, szombaton a tanácsháza nagytermében, a déli órákban összeült az üzemek és a különböző intézmények dolgozóit által megválasztott munkástanács. Ezen az ülésen választották meg a munkástanács ideiglenes intézőbizottságát, amelyet megbíztak azzal is, hogy az országos és helyi kérdésekben tett fontos észrevételekkel, javaslatokkal foglalkozzék, tegyen intézkedéseket.

Hétlőn, október 29-én, a délelőtti órákban ismét összehívták a tanácsháza nagytermében a munkástanács tagjai. Ezt megelőzően

külön ülést tartott a szombaton megválasztott ideiglenes intéző bizottság. Az ideiglenes intézőbizottság és az egész munkástanács átalakult városi néptanáccsá. Új nevével is azt kívánja kifejezésre juttatni, hogy a nép minden rétegét képviseli tevékenységével.

A városi néptanács elnöksége első ülésén 4 fontos programpontra dolgozott ki.

Elhatározta a néptanács, hogy a szombati megbeszélésükön elhangzott javaslatok, beadványok alapján, melyek mind a helyi és mind az országos kérdésekre vonatkoznak, memorandumot készí-

tenek, és ezt három tagú küldöttség személyesen eljuttatja a minisztertanácshoz.

A második pontként elhatározták, hogy a katonai közigazgatással egyetértésben létrehozzák Szegeden is a nemzetőrséget. A következő pontként szerepel, hogy helyesen meghatározzák a néptanács elnöksége és a hivatali apparátus közötti viszonyt.

A negyedik pont a közellátás minden vonatkozásban való megjavítását, illetve a szükségletek folyamatos biztosítását foglalja magában.

document 21

The establishment of national council in Szeged in 29th October.

(Délmagyarország 30th October 1956)

A néptanács elnökségének tagjai

Az alábbiakban ismertetjük a szegedi néptanács elnökségének tagjait: Ács Vilmos, a MEFESZ képviselője. Fűbián Ferenc újságíró, Horváth Jenő, a Szegedi Nemzeti Színház főrendezője, Jozsi István, a Szegedi Kenderfonógyár segédművezetője, Kovács József főkönyvelő, Kl-

rályházi Sándor művezető, Lukács Andrásné, a Szegedi Kenderfonógyár dolgozója, Németh Ferenc, a Délmagyarország munkatársa, Palotás József, a Fűtőház dolgozója, dr. Ferbiri József, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánhelyettese,

Strasser Gyula, a Szegedi Kenderfonógyár üzemgazdái, Szegedi István, az Autóközlekedési Vállalat dolgozója, Szekeres István egyénileg dolgozó paraszt, dr. Tóth Ágoston, a Tatarozó Vállalat dolgozója és Takács polgármester, az Élelmiszerkereskedelmi Vállalat dolgozója,

document 22

Vilmos Ács represented AHUCS in the leading board of the national council in Szeged (Délmagyarország 30th October 1956)

Dr. Baróti Dezső és dr. Korpássy Béla közös nyilatkozata

Dr. Baróti Dezső, a Szegedi Tudományegyetem rektora és dr. Korpássy Béla, a Szegedi Orvostudományi Egyetem dékánja közös nyilatkozata lapunk munkatársának:

Nagy Imrének a rádióban elhangzott beszédét a nagy népi megmozdulás eredményének tartjuk, s mint ilyen, pozitívan értékeljük. Az új kormány egyes olyan tagjaival szemben azonban, — akik a sztálinista időkben maradéktalanul kiszolgálták, fenntartással viseltetünk. Kíváncsok volna ezeknek olyan személyekkel való ki-

cserélése, akik az egész magyar dolgozó nép bizalmát élvezik.

Örömmel üdvözljük a szegedi munkástanácsok megalakulását és első tevékenységüket, mely a város lakosságának érdekeit szolgálja. A magunk részéről bizalommal tekintünk megújított hazánk jövője felé. A magyar munkásság és ifjúság egyetértésével és józan realpolitikai érzelmeikkel biztositják annak, hogy a kormányzat programját, amely a főbb pontjaiban megegyezik az egész magyar nép kívánságával, valóban végre is tudjuk hajtani.

document 23

All leaders of the university and colleges stood by the ideas of revolution
(Délmagyarország 30th October 1956)

Megalakult a Szegedi Tudományegyetem forradalmi tanácsa

Tegnap délelőtt az Ady téri egyetem Auditórium Maximusában a Szegedi Tudományegyetem professzorai, oktató személyzete, adminisztratív és fizikai dolgozói, az Egyetemi Könyvtár tagjai összejöttek, hogy megválasszák a Tudományegyetemi forradalmi tanácsot. Koch Sándor egyetemi tanár megnyitó beszédje után sikeres szavazás kezdődött. A választás eredményeként az egyetem forradalmi tanácsának tagjai lettek: Halász Flórián, Perlcsi József, Székelyhvy Nagy Béla professzor. A segédszemélyzet közül Bánkúti Imre, Bókai Mihály és Szendrői János, a könyvtár dolgozói közül Molnár Istvánt, az adminisztratív dol-

gozók közül Endreffy Lóránt, Kovács Ilona és Sántha Istvánra esett a választás. A fizikai dolgozók közül pedig Déri Károlyt, Király Sándort és Nagy Lászlót jelölték a Szegedi Tudományegyetem forradalmi tanácsába.

Népfront-hetilap Szegeden

Értesítéseink szerint, amint a műszaki lehetőségeket, papírt, terjesztést kielégítően biztosítani lehet, s a normális állapotok helyreállnak, a közvélemény kívánságára népfrent-hetilap indul Szegeden.

document 24

The establishment of the revolution committee of the university
on 30th October (Délmagyarország 31st October 1956)

Az otthonuktól távol levő és minden pénzforrástól elzárt egyetemisták részére a szegedi egyetemnek rendkívüli szociális segélyt osztanak ki. Az összeg átfolyamként 1000-2000 forint körül mozog.

The students got an irregular social payment remained in Szeged because of the revolution (Délmagyarország 31st October 1956)

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Munkaközi Társasága nagy méltósággal üdvözli a Szegedi városi kórház igazgatójának, pontokba írt felhívását a kormányzati elhatározat követésével, kedden az esti órákban megküldött. Tisztelet: dr. Walter Károly, dr. Kúhán Ferenc, dr. Heltényi Géza, dr. Kelczén Endre, dr. Nagyközy Pál, Tóthvárosy Károly, Széll Károly, dr. Jutis Sándor, dr. Jung Sándor, Páczelt József, Páncs István, Olasz Imre, Jakó János, Nilszovits Jenő. Kádár Dezső. A munkaközi tanács elnöke dr. Walter Károly, helyettese dr. Heltényi Géza.

A munkaközi tanács a városi Nemzeti Bizottságnak való képviselőjeként a következőket bízza meg: dr. Kúhán Ferenc, dr. Székely György, dr. Jung Sándor, Grunow Tamás, Heltényi Endre.

The establishment of the revolution committee of the Medical University on 30th October (Szeged Népe 1st November 1956)

A fenti herizdet a Szegedi
Széchenyi Rádióban műsor-
ta bí dr. Perbire Józsi pro-
fesszor.

A szegedi egyetem felhívása a világ valamennyi egyeteméhez

Az államfelfüggetlenség demokrá-
 tiája Magyarországon nemzeti
 függetlenségnek, viszony-
 ról után békében és bardi-
 ságban hívja: a világ valamennyi
 egyetemével és a világ va-
 lamennyi népével. Béké, a
 szegedi egyetem felhívását
 juttatunk a világ valamennyi
 egyeteméhez, hogy er-
 késsel tekintélyekkel álja-
 nek mellénk abban a tiszte-
 lettel, hogy: azánk
 függetlensége és ezzel a bé-
 ké helyreállítása, amely
 a tudományos munka alap-
 feltétele, a tudósok, kutató-
 síkaink: Kérjük, kérjük azo-
 kat a tudósokat, akiket az
 elmúlt évek során szemé-
 lyes kapcsolatba léphettünk,
 akik közülük, akik ha-
 zánkban, legyünk segíté-
 gükre, segítség érdekében,
 eddig is arra törekedtünk,
 hogy kutatainkkal az

egész emberiség haladását és
 jobb jövőjét szolgáljuk. A jó-
 ról és a tudomány meg ak-
 ránk tanul, hogy az álla-
 munk mindig becsült szom-
 szád népek és a világ va-
 lamennyi kutatóival együtt
 működőssünk. Boldogok
 voltunk, ha és a célunk
 megvalósulása.

Baróti Dániel rektor
 Korpácsi Béla dékán
 Ábrahám Ábrahám
 Bóna György, Budó
 Agoston, Csik Lajos,
 Fodor Gábor, Gre-
 gus Pál, Heltényi Gé-
 za, Huszák István,
 Ivanovics György,
 Jancsó Miklós, Ka-
 nyó Béla, Koltay-
 Kaszner Jenő, Szabó
 József, Szabó Zoltán,
 Székely-Nagy Bé-
 la, Walther Károly
 egyetemi tanárok,

document 28

The professors of Szeged published an appeal in order to protect the achievements of the revolution (Szeged Népe, 4th of November)

Felhívás Szeged lakosságához!

Szeged Város Forradalmi Nemzeti Bizottsága felhívja a vá-
 ros lakosságát, hogy a béke, a rend és nyugalom érdekében
 azok a személyek, akik nem a rendőrség, a honvédség, vagy az
 új igazolványval ellátandó nemzetőrség tagjai, a náluk kint le-
 vő fegyvereket és lőszert, vagy robbanó anyagot haladéktalanul,
 de legkésőbb 1956. november 6-án déli 12 óráig szolgáltatassák
 be a városi rendőrségen (volt Tisza szálló), vagy a Juhász Gyula
 egyetemi diákotthonban (Tolbucin sugárút 23) az átvételre ki-
 jelölt szerveknek.

Aki ennek a felhívásnak nem tesz eleget, a fegyvert, lő-
 szert, vagy robbanó anyagot nem szolgáltatja be a megjelölt ha-
 táridőig, törvény elé kerül.

A Forradalmi Nemzeti Bizottság a fegyver- és lőszer be-
 szolgáltatás határidejéig is elrendeli a fegyverek és robbanó
 anyagok használatának tilalmát. Tartsunk rendet és fegyelmet!
 Ezt követeli a lakosság életbiztonsága és városunk megővése.

Egyes felelőtlen egyének már eddig is visszaélték a hozzi-
 juk került fegyverrel, robbanóanyaggal és ezzel életet és vá-
 rosunk értékeit veszélyeztették.

A szovjet fegyveres erők nem tüzelnek, ha ezt meggondo-
 latlan elemek nem provokálják.

Az elhagyott fegyvereket és robbanó anyagokat a lakosság
 közös tevékenységgel gyűjtse össze, szolgáltatassa be, illetve te-
 gyen jelentést azokról a városi rendőrségen.

Ismételt felhívjuk a lakosság figyelmét, hogy ennek a
 rendelkezésnek saját maga és a város érdekében haladéktalanul
 tegyen eleget!

Szeged, 1956. november 5-én.

SZEGED VÁROS
 FORRADALMI NEMZETI BIZOTTSÁGA

document 29

The last date of surrender was 6th of November appointed by the National Revolution Committee of Szeged

B.M. Csengeri megyei Rendőrfőkapitányság.
Politikai Nyomozó Osztály.

Szigorúan titkos!

Akt:
Vette:
Idő: 1957. IV. 26.

K i v e n n a t.

Ügymóki jelentés.

Szeged, 1957. ápr. 24.

Tárgy: Az ellenferradalmi kibontakozása az egyetemeken.

Alaszkai Helmut II. éves joghallgató részére egy levél érkezett a budapesti helcsfas karra. Címzett szerint a levelet egy barátjától kapta és a feladó nevét nem tudta. A levél tartalmából a következőkre emlékszem: A levélíró azt írja, hogy Rajkák temetésének napján a temetés után kisebb méretű tüntetést szerveztek és a szövet nagykövetség és még / erre pontosan nem emlékszem / utónna vagy a Miniszter Tanács, vagy pedig az Oktatásiügyi Minisztérium elé vonultak. A tüntetésben csak egyetemisták vettek részt a levél szerint. A szövet nagykövetség elé ha jól emlékszem a szövet csapatok kivonulását és az orosz nyelv elterelését követelték. Az utóbbi helyen pedig főleg egyetemista tüntetési követeléseket hangzottak. Írja továbbá, hogy mivel a kormány ill. az Okt.ügyi Minisztérium csak halogattja az egyetemi refernek kibecsalását, az összes egyetemnek lépjenek sztrájkba. De arra határozottan nem emlékszem, hogy minem előzést bejuttattunk-e, vagy csak az orosz órára ne menjünk el. Az utóbbit tartom valószínűnek. A sztrájk kezdődött május 1. levélben okt. 22.-re volt kitűzve. A levélben többször volt szó, mint amit leírtam, de én nem olvastam, csak az egyik felolvadásán jelen voltam. A berítékben úgy tudom volt kézzel írt, ami személyi problémákról szólt, és volt géppel írt, ami a fentieket tartalmazta.

A levél előző felverte a port késztünk. Elérkezünk ehhez a pillanathoz, amikor a cselekvés megszervezésére kellett lépni. Kezd cseperetokra szakadni a hallgatók, van aki helyesli, van aki elveti a partik felhívást. Az egész ügyet fokozatosan Kiss Tamás és Lejtényi András II. é. joghallgatók karolják fel, és állnak az ellenzék élére. A levél követő néhány órával jötték hozzám és amikor a Jégkúnyok cukrázsa előttem, Lejtényi és Kiss léptek ki az utcán. Ők engem nem ismertek fel. Mikor elváltak volna, egyetemisták egy pár percig beszélgettek nálunk, én az ablakon nézelődtem befelé. É néhány perces beszélgetés alatt hallottam először a MEKESZ-ről, tehát kettőjük fejében igen csak akkora megmozdított a MEKESZ szervezés gondolata. Május 18-án /okt. 15-én/ már a karra való bejárásunk után másodjára nyilvánosságra is hozták tervüket. Tervüket azaz indokolták, hogy a DUISZ-nek se hívja volt, nem töltött be feladatot, nem légitette ki az egyetemisták speciális igényeit stb. A MEKESZ. szervezésében a jogi karral Abrudai László, Tóth László és Kiss György /mindeharmen barátságos / kapcsolatba lépett. Október 16-án kezdtem pedig nagygyűlést hívni össze az Asy terem léveg belcsfas karl épület nagytermében. A nagygyűlésen mind egyetem részt vett. A gyűlésen Kiss Tamás elnökelt, a MEKESZ elküldött tervéről Lejtényi András szövegezt be, majd utána következtek a beszámoló-
lések.

document 30

A report of an agent about the first period of an independent student organisation coming from under (later called AHUCS) which was written and used during the investigation and retaliation

J e g y z ő k ö n y v

7. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

8. Budapest, 1957. július 31.

9. 1957. október 22-én, szombaton.

10. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

11. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

12. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

13. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

14. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

15. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

16. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

17. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

18. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

19. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

20. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

21. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

22. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

23. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

24. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

25. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

26. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

27. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

28. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

29. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

30. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

31. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

32. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

33. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

34. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

35. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

36. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

37. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

38. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

39. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

40. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

41. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

42. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

43. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

44. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

45. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

46. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

47. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

48. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

49. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

50. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

51. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

52. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

53. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

54. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

55. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

56. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

57. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

58. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

59. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

60. A szegedi Műszaki Egyetem tanácskozásáról.

document 31

A detail of the record of the police investigation run off in July 1957, which was about the role of an AHUCS delegate at the assembly of the University of Technology

- 2./ Szovjet-magyar viszony rendezése az egyenjogúság alapján,
- 3./ Emlékezetem szerint utalt a szovjet csapatok kivonására,
- 4./ vagyis egyik pont a szovjet csapatok kivonását tartalmazta.
- 5./ Litkos külkereskedelmi és gazdasági szerződések nyilvános-
ságra hozatala,
- 6./ Új országgyűlési képviselői választásokat tartsanak,
- 7./ Nyílt tárgyaláson vonják felelősségre Farkas Mihályt és tár-
sait,
- 8./ Kossuth-címer legyen a hivatalos címer,
- 9./ Egyetemi autonómiát,
- 10./ Idegen nyelvek fakultatív oktatása,
- 11./ Katonai oktatás óraszámainak csökkentése,
- 12./ A képzés megszüntetése a gazdasági élet minden területén
- 13./ A marxizmus óraszámainak csökkentése.

Végül csatlakozásra szólították fel a jelenlévőket. Arra is utal
hogy az ország többi egyetemeinek is megküldték a MEFESZ szer-
vezeti szabályzatát és program-tervezetét, ezenkívül politikai
követeléseiket.

Az egész felszólalása 20-25 percig tartott és az általa ismer-
tetett javaslatokat a jelenlévők többsége helyesléssel fogadta.
Ezek egyrésze az Építőipari Műszaki Egyetem gyűlése által elfo-
gadott követelések határozatban helyt kaptak.

Kérdés: A jegyzőkönyvben már megemlített szegedi küldöttön ki-
vül jelen volt-e és felelt-e másik szegedi küldött?

Felelet: Másik szegedi küldöttől nem tudok, ekkor a naggyü-
lésen nem szólalt fel, de nem is láttam.

Kérdés: Kíván-e még a szegedi küldöttel kapcsolatosan egyebet
elmondani?

Felelet: A fentieken kívül egyebet elmondani nem tudok.

A jegyzőkönyvet lezárom!

Vallomásomat minden kényszerítő eszköz nélkül tettem meg. A
jegyzőkönyv vallomásomat helyesen tartalmazza, melyet elolvasás
után helybenhagyólag aláírok.

ÚJMÓDI BUVÁR KUND

Túl a mezőn, hol Záhony áll,
És Budapest falainál,
Ki népe zajlik ott?
Nagy Imre föl! hát föl magyar!
Ellenhad az, mely vést akar,
Ellenség zajlik ott.

Ő az, ki láncotalpon halad,
És száz tankot és száz hadat
Hoz, oh hon, ellened.
A főgőz Gerő az, ki rád
Hoz háborút és hoz halált,
S bízik, hogy eltemet.

Nagy Imre, Kádár! föl magyar!
Festhez kell most a férfikar,
A főváros remeg.
S melyik magyar nem megy, ha kell?
Munkás, diák mind hadba kel,
Mind harcon termenek.

Nagy Imre s Tildy hangja szól :
"Csaták miatt hogy nyughatol
Hű Kádár, jó öreg?
Teremt-e isten több magyart?
Fegyver helyett öklünk maradt
S a benzines üveg."

S fellázad Győr, Miskolc, Csepel,
E sok "fabiszta" harora kel,
Mint tenger és vihar.
Munkás, diák egy frontba állt,
S a szabadságért száz halált
Halt Pesten a magyar.

Csak Kádár, ki nem háborog,
De gyáván, félve mocorog,
Mint patkány a lyukon :
"Halló, Imre, majd ha éj jövend,
Es Pest fölé száll néma esend,
Hű Kádár megpuccol."

Csekély a szó, hisz a vitéz
Legott az árulásra kész,
A tett jobban beszél.
S Kádárunk nem oly ostoba,
Hogy mikor vészben a haza,
Ne futna ruszvikért.

Futása, mint patkányoké,
Kelet felé, Szolnok felé
Robog magányosan.
Gépfegyver és rakétafel
A tájon távol és közel,
S ötezer tank rohan.

Ki az, ki az éj szörnyekint
A bős tankokra föltekint,
S Júdásnak ültözik?
Ki vagy te, aki jár az alatt
Eladni a szabad magyart,
Ki vártán örködik?

S láncotalpak osztrénésin át
Ruszkiknak vélni táborát,
Az alkut megkötik.
És Kádár áruló gyanánt,
Meglelve patkány-önmagát
Egy tankban felbukik.

És Kádár apró dögél
Közül münlich így kérdezi:
"Mi dolgod ott alatt?"
"Münlich! a népet irtom, oh,
Igy váasz ki a reakció,
És hatalmunk marad!"

Szól Kádár, - s ő az -: "Nézz oda!
A szovjet baráti hada
Tolong már Pest iránt!
Nézd Budapestet, mint remeg,
A hazát e kar fúrta meg,
Hurrá! Eljen a Párt!"

S ágyuk tűzénél münlich néz.
Es Pesten minden romba vész,
A falak omlanak.
Láncotalpak futnak el vadon,
Es száz tankon, száz autón
Ruszkik lapítanak.

És Kádár? Tankra költözött.
Ilyet hat gazember között
Moszkva könnyen talál.
S túl a mezőn, típrott hazán,
Es Budapest falainál
Kádár kormányja áll.

document 32

An illegal poem from November 1956 (unknown author)

MSZMP Szegedi Ideiglenes Intézőbizottságának

S z e g e d.

A hozzánk megküldött kérdésekre jelentésünket a következőkben tesszük meg:

A./ Pártszervező munka helyzete.

Létszám, összetétel, hangulat, politikai munka.

Jelenleg is csakugy mint a megalakuláskor /március 6./ a főiskolai MSZMP szervezet taglétszáma 9.

A volt M.D.P. tagok közül azokkal, akik nem kompromittálták magukat az ellenforradalom idején, elbeszélgettünk. Ebben a munkában minden párttagunk résztvett, és a szerzett tapasztalatairól taggyűlésen beszámolt. Az így kialakult kép alapján a volt MDP tagok a következőképpen reagáltak közlekedésünkre.

Voltak olyanok, akik kijelentették, hogy többé nem akarnak politikázni, mások viszont beismerik, hogy MSZMP-ben már nem lehet papírszerűen tagnak lenni ők viszont nem akarnak és nem is tudnak harcos kommunistákká válni. Volt párttagjaink egy értékes része azonban kommunista metaód, de egyelőre bizonyos gútlásokkal küzdök. Ezek közül majdnem mind kérni fogja átigazolását, de egyelőre megfigyelő álláspontre helyezkednek. Ez nagytöbbségükönél nem a karriérista erőviszony mérlegelése, hanem az az álláspont, hogy amíg a Főiskolán egyes nem megfelelő magatartású személyeket megtérnek felsőbb párt és állami fórumaink, és amíg nem segítik ezen keresztül is a felsőoktatásban működő becsületes párttagjainkat, ők az MDP ilyenirányu hibáit vélik felfedezni az MSZMP-ben is. Tekintve, hogy több jó szakemberünknek ez a véleménye, alapszervezetünk egyik legfőbb munkájának tartjuk az ő politikai nevelésüket és ennek tudható be, hogy közülük már néhányan a legközelebbi taggyűlésen már mint belépni kívánó tagokkal foglalkozunk.

A pártönkivüliek hangulata nagyjából megegyezik az előbb felsorolt véleményekkel, bár rájuk inkább az első kettő/nem akarnak politikázni és nem is tudnak, és nem is akarnak harcos kommunistává lenni/ jellemző. Kormányunk és pártunk politikája iránt nagy többségük egyre inkább érdeklődik és vannak már olyan pártönkivüliek is, akikre színpatiszánseink közé sorolhatunk.

A Főiskolai kommunisták és becsületes dolgozók munkakedvét nagyon károsan kerdi befolyásolni az a hír, hogy a Művelődésügyi Minisztérium ismét foglalkozik intézményünk megszüntetésének, ill. az egyetemmel való fuzionálásának kérdésével anélkül, hogy az itteni párt- és állami vezetést ebben a kérdésben hallgathatná véleményét.

B./ A párt vezetés szerepe.

Milyen az együttműködés az állami vezetőkkel?

Az állami vezető a pártszervezet elnökével a problémákat megbeszéli a pártszervezet elnöke javaslataival, megítélésével segíti az állam vezetés munkáját.

document 33

A letter of the president of the College of Pedagogical Studies, Károly Lerner on 27th March 1957, in which he reports to the temporary managing committee of Hungarian Socialist Worker Party in Szeged. Answer 'E' can call one's attention: according to Lerner the aims to 'create a communist core within AHUCS'. This core got the task of destroying the alliance from inside

C./Milyen a tanári testület megatartása,hány fő disszidált?

Ezeket honnan pótolták?

A tanárok többsége a szocializmus építése mellett van, belátja azt, hogy jó általános iskolai tanárok képzéséhez elengedhetetlen feltétel, ha ők maguk nemcsak szakmailag, hanem politikailag is biztos talpon állnak. Mindinkább igyekeznek tisztázni az októberi események során felmerült problémákat. Ehhez segítséget adnak a párttagok és azok az elvtársak is, akik ugyan még nem párttagok, de világosan látják az októberi eseményekben az ellenforradalom szerepét.

1 fő disszidált: Szívós Mária tanársegéd. Pótlása még nem történt meg. Az Egyetem marxista tanszékéről átvettük a történeti tanszék-re Nagy István tanársegédet, azonban szakmai tudása még nem elég ahhoz, hogy előadásokat is tudjon tartani.

D./Milyen a tanulmányi fegyelem, milyen a tanulmányi előmenetel?

A hallgatók kevés kivételtől eltekintve az órákat rendszeresen látogatják, folyamatosan tanulnak, különösen a III. évesek. Az arra vall, hogy az októberi események során a főiskolán a fegyelem nem lazult. A tanulmányi előmenetelről számszerű képet nem adunk, mivel a félévi vizsgák nem voltak kötelezők. A félévet a tanszékek index-számlálásba zárták. A hallgatók egy kis százaléka - bár a félévi vizsga nem volt kötelező - vizsgázott a félévi tárgyakból, hogy így az évvégi vizsgák számát csökkentse. Többségükre azonban ez nem mondható el.

E./Milyen az ifjúsági szervezet tevékenysége?

A Párt segítése az ifjúsági szervek felé?

A pártszervező munkán, soraink megtisztításának az egységessé tételé nek e kérdésén kívül pártszervezetünk most különösen nagy súlyt helyez a MEFESZ szervezésére. Március 27-én este 7 órakor lesz a MEFESZ alakuló gyűlése, amelyen mintegy 100 hallgató vesz majd részt; számításaink szerint ezek közül mintegy 30-40 hallgató jelentkezik felvételre. A fiatal párttagjaink/hallgatók és tanársegédek/ is pártmunkaként a MEFESZ-ben való tevékenységet kapják. Egyenlőre csak 2 hallgató és 1 tanársegéd az, aki párttagként vesz részt a szervező munkában. Célunk, egy kommunista mag kialakítása a MEFESZ-en belül párttag fiataljaink segítségével.

F./A Főiskola egyéb problémái; a Városi Intéző Bizottság segítségével kapcsolatos vélemény.

A Főiskola egyik fő problémájának tartja azt, hogy a hallgatósággal az októberi események során felmerülő kételyeket tisztázza, megérttesse velük annak lényegét és szocialista pedagógushoz illő magatartásra neveljük őket. A Párt vezetőszeropének biztosításáért amely még nehézségekbe ütközik, mi főiskolai kommunisták mindent elkövetünk és arra kérjük a felsőbb pártvezetveket, hogy az eddiginél tevékenyebben álljanak melénk.

Szeged, 1957. évi március hó 27-én

Lerner Károly
/Lerner Károly/
főiskolai igazgató.

0019/3/1957.szám.

Tárgy: Egyes adminisztratív in-
tézkedések megvalósítása és
egyetemen és főiskolákon.

Vilamennyi egyetem /oktatójának/ 8nalló kar Dékániának /és főiskola
Igazgatójának,
Székhelyén.

az egyetemi és a megvalósítását előző intézkedések, valamint a megalkotó MSZMP és KISZ szervezeti munkája nyomán megnövekedett az egyetemeken és felsőoktatási intézményekben a politikai munkások és oktatók sora. Ezzel azonban még mindig hiányzik olyan személyek, akik az ellenforradalmi irányzatok és az ellenforradalmi erők elleni küzdelem, a demokratizálás, a megerősítés, a ellenes megvalósításokhoz szükséges a tisztultabb eszméi-politikai légkör kialakítását. Ezért a politikai felvilágosító munka mellett bizonyos adminisztratív intézkedésekre is szükség van. Ezzel kapcsolatban a következőkre hívom fel Ráktor /Dákor, Igazgató/ Elvtársat:

1. Fegyelmi eljárás útján vonja felelősségre azokat az oktatókat, dolgozókat és hallgatókat, akik az ellenforradalmi felkelés idején hangozó eszerepet vittek és emellett káros politikai tevékenységet fejtenek ki; ugyanígy vonja felelősségre azokat, akik ellenforradalmi szervezkedésben vettek részt, ellenforradalmi cselekmények végrehajtásában közreműködtek.

Ha a fegyelmi eljárás során merül fel, a büntető feljelentésről meg kell tenni, a selekmény elkövetésének nyomja ist a fegyelmi eljárástól függet-

A hallgatók ügyeit vizsgáló fegyelmi bizottságokban biztosítani kell a MSZMP és a KISZ, az oktatók ügyével foglalkozó fegyelmi bizottságokban pedig biztosítani kell a MSZMP Intéző Bizottságának képviselőit.

A Minisztérium hatáskörébe tartozó oktatókra és dolgozókra vonatkozó bejelentéseket a Művelődésügyi Minisztériumnak kell fel-
terjeszteni.

2. a/ Az októberi események slatt, ill. után több egyetemen alkal-
maztak vagy előírtak olyan személyeket is, akiknek jelen-
léte politikai szempontból nem kívánatos. Ezért minden ilyen
jellegű intézkedés felülvizsgálandó.

6/ Számos esetben előfordult, hogy az engedély nélkül külföldre távoztak volt egyetemi hallgatók, akik a szovjet államra ellenére újonnan felvett hallgatókhoz 1930-tól be, az I. korábban kizárt hallgatókhoz törvényellenesen adtak engedélyt tanulmányaik folytatására, az így keletkezett hibák kiküszöbölésére először az október 6-án történt összes felvételt felül kellett vizsgálni a köznevelési minisztérium, akik törvényellenesen kerültek az egyetemre vagy másra egyetemen egyből közlő nem hivatalos, elvett távolléti.

E vizsgálatokat az egyetem vezetői a. MSZMP, ill. a. MSZMP és a KISZ Intéző Bizottsága képviselőinek bevonásával folytassák le.

document 34

The infamous circular letter of the ministry titled 'taking certain administrative steps at the universities and colleges' which were justified by the following sentence: 'there are still some persons among the students and teachers who played a role in the counter-revolutionary period and whose presence, behaviour and hostile statements hamper the formation of cleaner ideological-political atmosphere'. This instruction of 19 April started the final period of clearing the universities, determined the circumstances of the disciplinary trials and the work had to be supervised by Hungarian Socialist Worker's Party and Young Communist League. An interesting item of the document that the official stamp of the Ministry of Education was still decorated by the Kossuth arms.

3. a kerekasztali a KESZP és a KISZ képviselőivel együtt vizsgálja felül az ösztöndíjuttatásokat abból a célból, hogy olyan hallgatók az egyetemen kéros politikai tevékenységet fejtenek ki, ösztöndíjra ne kapjanak.

Budapest, 1957. április hó 19.

A kiadvány hiteles:

irodavezető.

Szigeti József sk.

a miniszter első helyettese

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium

Értéke: 1957. APR. 23

1957. 4. 19. Székely

Feladatok:

Üböltök:

Melléklet:

Végző:

Határidő:

Vonatkozó:

1. Egyre aduakunat
interjúk és interjúk
szervezési és felkészítési

Ép. 8.17. v. 20. v.

É. 9.17. v. 20. v.

A budapesti fővárosi bíróság.

F.XII. 972/1957/15.szám.

A Népköztársaság nevében!

A budapesti fővárosi bíróság Budapestán, 1957. évi május hó 6. 8 és 10. napján tartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az 1957. évi január 30. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

Arnold Miklós, aki 1935. október 2. napján Budapesten született, III. San Marco utca 58. szám alatt lakik, magyar állampolgár, nőtlen, műgyatemi hallgató, havi 140 Ft. ösztöndíjat kap, vagyonatlan, katonai nem volt, apja: Arnold Károly, anyja: néh. Szörényi Gabriella, büntetlen előzetes,

az 1957. évi január hó 19. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

Kovács Albert, aki 1936. április 10. napján Budapesten született, II. Dera utca 5/b. szám alatt lakik, magyar állampolgár, nőtlen, a szegedi Pedagógiai Főiskola hallgatója, vagyonatlan, apja: Kovács Albert, anyja: Braun Magdolna, büntetlen előzetes,

az 1957. évi február 5. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

Marosi Mihály, aki 1933. december 3. napján Pilisvörösten született, Budapest, V. Bank utca 4. szám alatt lakik, magyar állampolgár, nőtlen, a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola hallgatója, havi 320 Ft. ösztöndíjat kap, vagyonatlan, apja: Marosi Kikály, anyja: Kapornai Erzsébet, büntetlen,

az 1957. február 18. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

Arnold László, aki 1938. július 18. napján Budapesten született, III. San Marco utca 58. szám alatt lakos, magyar állampolgár, nőtlen, segéd munkás az Orion és Szerviz Gyárban, havi keresete 800 Ft, vagyonatlan, apja: Arnold Károly, anyja: néh. Szörényi Gabriella, büntetlen,

az 1957. évi február 18. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

Horvath László, aki 1938. február 12. napján Budapesten született, Zapor u. 2/c. alatt lakik, magyar állampolgár, nőtlen, segéd laboráns az Országos Gyógyszeripari Kutató Intézetnél, havi keresete 650 Ft, vagyonatlan, apja: Horvath László, anyja: Simonits Margit, büntetlen,

document 35

The sentence of Miklós Arnold (University of Technology), Albert Kovács (College of Pedagogical Studies), Mihály Marosi (College of Horti- and Viniculture), László Arnold (unskilled worker), Károly Jenei (College of Pedagogical Studies) and Zoltán Nagy (College of Pedagogical Studies)

B.XII.972/1957/15.sz.

az 1957. január 19. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

Jenei Károly, aki 1937. november 8. napján Szerepen született /Hajdu megye/, Szeged, Sztálin körút 95.szám alatt lakik, a szegedi Pedagógiai Főiskola hallgatója, havi ösztöndíja 550 Ft, apja: Jenei Károly, anyja: Elek Ilona, büntetlen,

az 1957.évi január 19. napja óta előzetes letartóztatásban lévő:

Nagy Zoltán, aki 1938. május 24. napján Zabar községben /Nógrád megye/ született, Szeged, Sztálin körút 95.szám alatt lakik, magyar állampolgár, nőtlen, a Szegedi Pedagógiai Főiskola hallgatója, havi ösztöndíja 470 Ft, vagyontalan, apja: Nagy István, anyja: Gyulai Erzsébet, büntetlen,

h ü n ö s ö k : a népi-demokratikus államrend elleni izgatás bűntettében,

e z é r t a bíróság:

Arnold Miklós 1 /egy/ évi és 6 /hat/ hónapi börtönbüntetésre, egyes jogainak gyakorlásától 2 /kettő/ évi eltiltásra,

✓ Kovács Albert 1 /egy/ évi és 4 /négy/ hónapi börtönbüntetésre, egyes jogainak gyakorlásától 2 /kettő/ évi eltiltásra,

Marosi Mikály, 10 /tíz/ hónapi börtönre,

Arnold László, 6 /hat/ hónapi börtönre,

Horváth László, 5 /öt/ hónapi börtönre,

✓ Jenei Károly, 5 /öt/ hónapi börtönre,

✓ Nagy Zoltán, 3 /három/ hónapi börtönre i t é l i .

Az előzetes letartóztatásban eltöltött időt valamennyi vádlott börtönbüntetésébe beszámítja, és ezzel Nagy Zoltán börtönbüntetését kitöltöttnek tekinti.

A bűnjelként lefoglalt és a Budapesti Fővárosi Bíróság Gazdasági Hivatalában Bj.205/1957.szám alatt bevételezett "Remtor" gyátmánya táskairőgépet tulajdonosának Arnold Károlynak kiadni rendel.

Az eddig felmerült bűnügyi költséget a vádlottak kötelesek az államnak megtéríteni: az alábbiak szerint.

Horváth László 120 /egyszázhusz/ Ft, Nagy Zoltán 100 /egyszáz/ Ft, Marosi Mikály 14 /tizennégy/ Ft, Kovács Albert 14 /tizennégy/ Ft, Arnold Miklós, Kovács Albert, Marosi Mikály és Horváth László egyetemlegesen 18 /tizennyolc/ Ft-ot.
A vádlottakat terheli az ezután esetleg felmerülő bűnügyi költség is.

B.XII.972/1957/15.sz.

I n d e k o l á s :

I.

Arnold Miklós, Kovács Albert, Arnold László és Horváth László értelmiségi családból, Jenei Károly alkalmazotti családból származik, édesapja alacsony beosztású községi tisztviselő volt, jelenleg gimnáziumi gondnok, anyja Közért-ben kiszolgáló. Marosi Mihály 6 koldos szegényházas család gyermeke, Nagy Zoltán apja munkás.

A vádlottak valamennyien gimnáziumot végeztek. Arnold Miklós és Kovács Albert 1954-ben tették érettségi vizsgát, az egyetemen akkor nem vették fel őket, ezért Arnold Miklós vegyész-laboráns lett az Építéstudomány Intézetben, Kovács Albert doktorságként dolgozott egy vállalatnál, majd onkráz mesterséget tanult. Mindkettőjüket 1956 őszén felvették az egyetemre. Arnold Miklós a műegyetem, Kovács Albert a szegedi Pedagógiai Főiskola hallgatója.

Marosi Mihály a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola harmadéves hallgatója, Jenei Károly és Nagy Zoltán a szegedi Pedagógiai Főiskola első éves hallgatói.

Arnold Lászlót és Horváth Lászlót nem vették fel az egyetemre, ezért Arnold László az Orion Gyárban helyezkedett el segéd munkárként, Horváth László a Gyógyszerkutató Intézetben segédlaboráns.

Arnold Miklós 150 Ft, Marosi Mihály 320 Ft, Jenei Károly 550 Ft, Nagy Zoltán 470 Ft, ösztöndíjat kapnak. Arnold László havi keresete 800 Ft, Horváth László keresete 650 Ft.

A vádlottak közül Arnold Miklós a vegyészet, Kovács Albert a képzőművészet, Jenei Károly az irodalom, Nagy Zoltán pedig a zene területén tevékeny emberek, eddigi tanulmányaikhoz képest átlagon felüli eredményeket értek el.

Kovács Albert, Marosi Mihály, Jenei Károly és Nagy Zoltán szüleitől távol folytatják tanulmányaikat.

Arnold Miklós és Arnold László testvérek, az Árpád gimnáziumban folytatták középiskolai tanulmányaikat. Ebből az iskolából gyerekkori barátság fűzi Arnold Miklóst Kovács Alberthez, Arnold Lászlót pedig Horváth Lászlóhoz, az iskolából ismerik és tartják fenn a jó kapcsolatot Marosi Mihállyal is.

II.

A vádlottak az 1956 októberi ellenforradalmi eseményekben nem vettek részt, ez idő alatt kollégiumban, illetve családjuk lakásán tartózkodtak. Marosi Mihály október 28-a és november 4-e között a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola mint nemzetőr pontkával felszerelve szolgálatot teljesített.

B.XII.972/1957/15.sz.

Arnold Miklós 1956 decembereben barátjának Szabó Miklósnak felvetette, hogy a kormány szerintük értelmiség ellenes politikájával szembeni tiltakozásul röplapokat kellene készíteni, a technikai lebonyolítás nehézségei és Szabó Miklós kuzódózása miatt ezek az ötletet nem váltották valóra.

Arnold Miklós, Kovács Albert, Arnold László, Horváth László és Marosi Mihály 1956 december 31-en a szilvesztert az Arnold fiúk unokatestvérének Benkes Gáboréknál töltötték, 20 főnyi baráti társaságban.

Éjfél-tájban összehívták az udvari szobában baráti beszélgetésre, a szó politikai kérdésekre terelődött, melynek során meg tárgyalták, hogy a Kádár kormány politikájával sok kérdésben nem értenek egyet, s ezért "tenni kellene valamit". Felvetették a röplapkészítés gondolatát, ezt valamennyien jó ötletnek tartották. Konkrét formában akkor éjjel nem beszéltek meg, hogy az ötletet, hogy fogják valósá válni.

Az éjszaka folyamán Arnold Miklós külön beszélgetett Marosi Mihállyal, aki megemlítette, hogy egy lakásban lakik egy Róz Ferenc nevű írógépszeressel, akinek foglalkozásánál fogva módja és lehetősége volna röplapok stencilezésére, és ezt a munkát vállalná. Megállapodtak, hogy rövidesen bemutatja Arnold Miklóst Róznek.

A röplapok készítése és tartalma:

Az első röplapokat január 4-én Arnold Miklós fogalmazta, majd otthon az édesapja tiskairógépén 30 példányban legépelte. Ez a röplap a nyomozati iratok között nem fekszik el. Tartalma: - Arnold Miklós állítása szerint - hosszú szívos politikai harcra való felhívás és Nagy Imre miniszterelnökségének követelése volt.

Január 6-a körül Arnold Miklós új röplapot fogalmazott; "Az aralom újra a moszkoviták kezében van" kezdetű, a nyomozati iratoknál elfekvő röplap a "Kádár kormány Kádár banda, csoport" intézkedéseinek szabotálására, a fegyverek megmondott használatára, valamint fokozott ellenállásra szólít fel. A röplapban a fegyverek felhasználására vonatkozó felhívás Róz indítványára került.

Ezidőben Kovács Albert is fogalmazott 2 röplapot, melyek közül az egyik tartalma ismeretlen, a másik a nyomozati iratoknál elfekszik. "A moszkoviták ismét" kezdetű röplap az MSZMP és az egypártrendszer ellen izgat; a párt tagjait hazaférlőnek, a szovjet imperializmus képviselőinek nyilvánítja. Felhívása szerint a párt tagjait ki kell közsíteni és csak Nagy Imrének kell engedelmessé válni.

Ezeket a röplapokat Arnold Miklós és Kovács Albert Arnoldék lakásán, Arnold Miklós édesapjának tiskairógépén, annak tudta és beleegyezése nélkül, távollétében a délelőtti órákban, kb. 500 példányban legépeltek.

B.XII.972/1957/15.

Arnold Miklós az általa január 4-én és 6-án fogalmazott röplapok 1-2 példányával két alkalommal járt Marosi Mihály lakására. Marosi beutazta Réz Ferencnek és együtt megvitatták a röplapok tartalmát. Réz indítványa volt, hogy a röplapok fegyveres felkiáltást is tartalmazzanak. Réz a két alkalommal a sokszorosítást, - lehetőség hiányában - maga vállalta, de ígéretet tett, ha módja lesz rá értesíti Arnold Miklóst.

Arnold Miklós néhány nap múlva ismét elment Marosi lakására az ott jelenlévő Réz Ferenc ekkor már vállalkozott a röplap stencilezésére. Hároman együtt megfogalmazták egy új röplapot, a nyomozati iratoknál előforduló "Barátaink" kezdettű. Ez a röplap is fokozott ellenállásra szólít fel a "Kádár banda ellen", mely a Szovjetunió keszítette diktatúrájával együtt a nemzet egyetlen ellensége.

A röplap aláírása "Egyetemisták Illegális Szervezete". Az aláírás Réz ötlése volt azzal a céllal, hogy azt a látszatot keltsék, hogy valamilyen szervezet áll a röplap mögött, bár ilyen szervezet nem létezett.

Ezt a röplapot Réz Ferenc sokszorosította - ismeretlen helyen, s abból Marosi Mihály kb. 1500 példányt elvitt Arnold Miklós lakására. A röplapokból Marosi többet magánál tartott.

A röplapok terjesztése:

Az Arnold Miklós által január 4-én 30 példányban készített röplapokat Arnold Miklós, Kovács Albert, Arnold László és Horváth László a készítés napján együttes sété alkalmazásával szétoszták a városban.

A "Moszkvítók", "az urak", a "barátaink" kezdettű röplapokból Arnold Miklós három ízben adott át az öccsének 50-50 db-ot. Arnold László ezeket a röplapokat két alkalommal Horváth László barátjával együtt, ezen kívül egy alkalommal egyedül szórta szét a városban. Arnold László munkahelyére az Orion gyárba is vitt ezen röplapok egyikéből egy példányt, és azt az öltözőben megmutatta Barabos István munkatársának, azt állítva, hogy a villamoson találta.

A röplapokat Arnold Miklós és Kovács Albert is terjesztették, külön-külön és együtt is, utcán villamoson, telefonfülkében és kapualjban szétoszták a röplapokat.

Január elején Kovács Albert értesítést kapott, hogy a Főiskolán megindult a tanítás. Elutazása előtt megbeszélte Arnold Miklóssal, hogy a röpcédulákból Szegedre is visz magával, és ott is folytatja a terjesztést.

Arnold Miklós a gépett röplapokból, valamint a stencilezett röplapokból 250-250 db-ot elvitt Kovács lakására. Két csoportba becsomagolták a röplapokat és arra két korábban diákolált szegedi diák: Amadini Emil és Ács Vilmos nevét írták. Megbeszélésük szerint, ha Kovácsot utcán igazolították, vagy más módon a röplapokat megtalálják azt fogja állítani, hogy a két

B.II.972/1957/15.sz.

csomagot a Nyugai pályaudvaron egy ismeretlen személy adta át neki, kérve, hogy továbbítsa azokat diáktársaiknak.

Kovács január 14-én érkezett meg Szegedre. Másnap a kollégium folyosóján találkozott Jenei Károllyal, akit a kollégiumból ismert. Elvitette neki a két diáktársuk nevére csomag érkezett, azokat nem tudja átadni, mert társaik diszidáltak, a röplapokat terjesztani kellene. Jenei vállalkozott a terjesztésre, anélkül, hogy a röplapok tartalmát előzetesen ismerte volna. Ezt követően Kovács átadott kb. 100 db. röpcédulát, valamint egy ragasztótüveget, gumidugóval Jeneinek.

Jenei aznap este kiment a városba és néhány röpcédulát kireagasztott.

Ezt követő napon Jenei a vele egy széken és egy kollégiumban lakó Nagy Zoltánnak elvitette, hogy van röpcédulája és azt ki fogja ragasztani. Nagy Zoltán - anélkül, hogy a röpcédulák tartalmát ismerte volna - vállalkozott rá, hogy egy alkalommal elcsúsz segíteni Jeneinek. Szombaton, január 19-én este Jenei hívta a társalgóban olvasó Nagy Zoltánt, hogy menjenek röpcédulát ragasztani. A sötét folyosón átadta Nagynak a röpcédulákat, aki a zsebébe tette azokat. Együtt kimentek az utcára és a város különböző pontján kb. 20-25 cédulát kireagasztottak. Nagy Zoltán a röpcédulákat csak ragasztás közben futotta át.

Kireagasztás közben Jenei Károlyt és Nagy Zoltánt tetten érték a karhatalmi beosztottak. Nagy Zoltán a felszólításukra megállt, Jenei hazaszaladt. Mindkettőjüket letartóztatták, ezt követően ajánlkoztak, hogy segítenek az általuk kireagasztott röpcédulákat felkutatni és lekaparni, Nagy Zoltán részt is vett ebben a munkában.

Még aznap, 19-én este letartóztatták Kovács Albertet is, aki kezdetben az előzetesen megszabt történetet mondta el (szexuális és Accsal kapcsolatban, később elmondta a röpcédulák eredetét).

Kovács letartóztatásáról Arnold Miklós Kovács szüleitől szerzett tudomást. A lakásán lévő röplapokat, indigókat elégette, értesítette Marosit a történetekről, ezt követően Réz Ferenc disszidált, a vádlottakat pedig letartóztatták.

Arnold Miklós súlyos szervi szívbetegben szenved, betegsége gennyes mandulagyulladás után fellépett heveny sok-izületi csúszhoz létesült. Állapota jelenleg kórházi kezelés utáni konzervált, állandó orvosi kezelésre szorul.

Kovács Albert gyermekkorában gégeszűkület miatt légzőszervi problémákkal küzdött, melyből jelenleg is tüdőgyulladás maradt vissza a tüdején, ezért légzési nehézségei vannak, ezen kívül szívbetegség is kimutatható nála.

Marosi Mihálynak, görcsös jellegű migrénos fejfájásai vannak.

Horváth László egyik szemén csak fényt lát, tárgyat nem, látási nehézségek fejlődési zavarokat okoztak, zárkózott, visszahúzó egyéniség. Testi és lelki fejlettsége korához képest gyermekes.

E. XII. 972/1957/15. sz.

"infantilis személyiség" és ez akaratának megfelelő magatartásában, megfelelő ítélőképesség hiányában korlátozza.

IV.

A vádlottak a tárgyaláson ténybeli beismerő vallomást tettek, bűnösségüket elismerték, illetve hibásnak érezték magukat.

Védekezésük szerint cselekményüket a tömeghangulat hatása alatt követték el, nem a népi demokrácia megdöntésére törektek, szocializmust akartak, a fegyveres harcot elítélték. Az időközben eltelt időben rájöttek arra, hogy a rölapok tartalma helytelen, nem segíti elő a kibontakozást. Jenei arra hivatkozott, hogy csak átolvasta a rölapokat, azok tulajdonképpen tartalmát fel sem fogta. Nagy Zoltán azt állította, hogy nem is olvasta a rölapokat, csak a rendőrségen tartóztatása után. Valamennyien gyerekes dolognak tartják tettüket és ma már elítélik.

V.

A fővárosi válszaga vádlottakkal szemben a BHÖ.2.pont a. és b./ alpontjába foglalt népi demokratikus államrend elleni izgatás büntette miatt emelt vádat a tárgyaláson, Nagy Zoltán vádlott kivételével - valamennyi vádlottal szemben a BHÖ.8.pontjába foglalt népi demokratikus államrend megdöntésére való felhívás büntetésére módosította.

A bíróság a vádlottak bűnösségét az eredeti váddal egyezően a módosított vádtól eltérően a BHÖ.2.pont a. és b./ alpontjába foglalt népi demokratikus államrend elleni izgatás büntetésének minősítette.

A BHÖ.2.pont a./ alpontjába foglalt bűncselekményt az követi el, aki népi demokratikus államrend, vagy népköztársaság megváltoztatására lázít.

A BHÖ.8.pontjába foglalt büntetést az követi el, aki a népi demokratikus államrend, vagy népköztársaság megdöntésére irányuló cselekményre, mozgalmra, vagy szervezkedésre izgat, más felbujt. Az e pontban foglalt büntett BHÖ.1.pontba foglalt büntett előkészületi cselekménye.

A BHÖ.2.pont a./ alpontja és a 8.pontba foglalt bűncselekmény között az elhatárolás nehéz feladat, mert a két törvényhely szóhasználatában is azonos cselekményt a népi demokratikus államrend megváltoztatására való lázítást illetve a megdöntésre való izgatást, felhívást rendel büntetni.

A két bűncselekmény között az elhatárolást a bíróság abban találta, hogy míg a 2.pont a./ alpontja szerinti büntett általánosabban jellegű lázítást tartalmaz a népköztársaság megváltoztatására, addig a 8.pont megvalósításához a megváltoztatás mód-szerére is kiterjedő konkrét felhívás szükséges.

B.XII.972/1957/15.s4.

A vádlottak által készített, illetve terjesztett rölapok tartalma általános jellegű felhívást tartalmaz a népköztársaság megváltoztatására: ilyenek "a fegyvereket megmondókat használják, a fegyvertelenek szabotálják el a Kádár banda rendelkezését, fokozott ellenállásra szólítanak fel mindenkit." felhívások.

A bíróság jogi álláspontja szerint ezek a felhívások, kitételek a népi demokratikus államrend megváltoztatására léteznek, azonban nem tartalmazzák a népi demokratikus államrend megdöntésére, megsemmisítésére, szervezkedésére konkrét felhívást. Ezért a bíróság a vádlottak cselekményét a BHO.2.pontja a./ alpontja szerint elítélte.

A röpiratok egyik tartalma a BHO.2.pont b./ alpontjába foglalt népi demokratikus államrend, és annak alapintézményei elleni gyűlöletre izgató. Ezért a bíróság a vádlottak cselekményét a 2.pont b./ alpontjába ütköztetve is találta.

A védelem vitatta az izgatás bűntettének fennfennmaradását, arra való hivatkozással, hogy a vádlottaknak nem volt szándékában a népi demokratikus államrend megdöntésére más felhívni. Az izgatás bűntettét azonban megvalósult, ha a röpirat objektíve alkalmas az izgatás megvalósítására. A vádlottak által készített és terjesztett röpiratok tartalma erre alkalmas volt, a vádlottak tudata átfogta a röpiratok tartalmát, cselekményük tehát az izgatás bűntettét megvalósította.

Hogy Zoltán védője arra hivatkozott, hogy védelemnek cselekménye kísérlet, mert a rölapok kiragasztása után rövid idővel lakpartók azokat, az izgatás bűntettét a kiragasztás tényével befejezett a bíróság álláspontja szerint.

VI.

A bíróság igen nagyfokú társadalomra veszélyességet tulajdonított annak, hogy a vádlottak az izgatás tartalmú rölapokat a hazánkban lezajlott ellenforradalom után, ebben az időszakban követték el, amikor a rend helyreállt, a helyzet konszolidálódott, megindult az építő munka. Jelenkorban a kedélyek még igen felzaklatottak voltak, ebben az időszakban a kormány a népi demokratikus államrend elleni izgatás fokozott társadalomra veszélyességgel bírt, hátráltatta a kibontakozást. Vizsgálta a bíróság a vádlottak személyiben rejlő társadalomra veszélyességet is. Arra a megállapításra jutott, hogy a vádlottak cselekményének forrása az az eszméletű zűrzavar, mely országunkban uralkodott, mely elsősorban a fiatalokat, az egrotémistákat kerítette hatalmába. A vádlottak valamennyien az ellenforradalom eszméi és politikai hatásai alatt állottak, cselekményüket annak hatásai alatt követték el. A vádlottak közül Arnold Miklós, Kovács Albert és Marosi Mihály tudatosan szembentállottak a Kádár-kormányval, a Szovjetunióval, a többiek felfogása, cselekményei nem ütköznek tudatos szembeállítást, hanem a helyzet teljes félreismerését. Megkönnyítette a vádlottak cselekmények elkövetését, hogy az ellenforradalom a szocializmus építésének felzárkózásával lepett fel, és jellemezt decemberben, januárban nyilvánvaló volt, hogy az csak alapszintű, a valószínű, országos restauráció törekvések leleplezésére, a vádlottak éppen felle-

B.XII.972/1957/15.sz.

tal koruk, politikai tapasztalatlanságuk, járatlanságuk, és a fejükben uralkodó nagyfokú eszméi zűrzavar hatása alatt még januárban sem ismerték fel a helyzetet.

A vádlottak cselekményüket annak súlyát messze aláérték, mivel gyermekes dolognak tartják, ennek a "gyermekes játéknak" azonban a népidemokratikus rendszerre, a szocializmus építésére nagy a veszélye, ezért a megítélése súlyos.

A bíróság a vádlottak cselekményének megítélésénél figyelembe vette a vádlottak fiatalabb korát, Arnold Miklós és Kovács Albert 21 évesek, Arnold László, Horváth László, Jenei Károly és Nagy Zoltán 19 évesek. Bár a vádlottak nem fiatalok, de eddigi életük, az, hogy részben családjuk körében, részben az egyetemen a kollégiumokban az élet nehézségeitől, meg voltak kímélve az élettapasztalatok hiányára és valamennyi vádlottnál koruknál gyerekesebb gondolkodás vezetett. Ezért a bíróság fiatal korukat enyhítő körülményként vette figyelembe, különösen a fiatalok hatását alig megálgatva vádlottak esetében.

Arnold Miklós esetében súlyosbító körülményként értékelte a bíróság a cselekmény alkövetésében betöltött irányító szerepét, igen nyomtatékos enyhítő körülményként vette figyelembe súlyos szervi szívbetegségét. Erre figyelemmel a büncselekmény tárgyi súlyánál lényegesen enyhébb börtönbüntetést szabott ki.

Kovács Albert esetében súlyosbító körülményként értékelte a bíróság, hogy a röplapoknak Szegeden történő terjesztését ő szervezte meg, enyhítő körülményként vette figyelembe betegségét.

Arnold Miklós és Kovács Albert esetében a bíróság úgy találta, hogy betegségük miatt a börtönbüntetés súlyát egészséges embernél sokkal inkább érzik, és számukra viszonylag rövidebb ideig tartó börtönbüntetés is nagyobb súlyú.

Marosi Mihály esetében a bíróság figyelembe vette a röplapstencilezés megvalósításában való fontos szerepét, másrészt viszonylag kisebb tevékenységét.

Arnold László és Horváth László esetében értékelte a bíróság, hogy Arnold Miklós hatása alatt követték el a cselekményüket, akinek mindketten befolyása alatt állottak. Horváth László esetében korlátozott beszámítási képességét és enyhítő körülményként értékelte a bíróság, valamint mindkettőjükkel a büncselekményben való viszonylag kisebb részvételt.

Jenei Károly és Nagy Zoltán esetében enyhítő körülményként értékelte a bíróság a cselekményben való kisebb részvételt, őszinte megbánásukat és felfedező jellegű beismerő vallomásukat.

A bíróság valamennyi vádlottal szemben alkalmazta a Bt. 51. §-át. Arnold Miklós és Kovács Albert esetében betegségükre tekintettel, Arnold László, Horváth László, Jenei Károly, és Nagy Zoltán esetében pedig fiatal koruk és kisebb szerepük figyelembevételével.

A bíróság a büntetés kiszámításánál döntő szempontként azt tartotta maga előtt, hogy a fiatal tehetségs, pályájuk elején

E. M. I. 972/1957/15.sz.

Álló, az eszaki zürzavarban súlyos bűncselekményt elkövető fiatal emberekkel szemben elsősorban a nevelés szempontjai érvényesüljenek. A büntetés valóban azt a célt szolgálja, hogy a vádlottak a jövőben hasonló bűncselekményektől tartózkodjanak és becsületes dolgozóvá és támaszává váljanak a népi demokráciának.

A bíróság a vádlottak által előzetes letartóztatásban töltött időt a börtönbüntetésbe beszámította.

A vádlottakat kötelezte a személyükkel kapcsolatos bűnügyi költségek megtérítésére.

A bíróság a bűnjelként lefoglalt táskakörögpert kiadni rendelte tulajdonosának Arnold Károlynak, a Btá.37.§-a alapján. Az irégy ugyanis nem a vádlottak tulajdona és Arnold Károlynak a bűncselekmény elkövetéséről nem volt tudomása. Az irégy sem a közbiztonságot, sem a közrendet nem veszélyezteti. Ezért a bíróság a fentiek szerint rendelkezett.

B u d a p e s t, 1957. évi május hó 10. napján.

FELJEGYZÉS

a szegedi Pedagógiai Főiskola hallgatóságának 1956. október 23- nov. 3. közötti időben tartusított megatartásáról.

1956. október 18. A főiskola tanulmányi, és iskolaszervezési ügyekben /az orosz és más idegen nyelvek kötelező v. fakultatív tanulása, a marxizmus-leninizmus és honvédelem tárgyak tanulási problémái, kötelező óralátogatás, stb./ is k e l a g y ü l é s t tartott az egyetemi nagy előadóteremben /auditorium maximum/. - Bevezető referátumot Szőke Sándor II. éves magyar-törzszakos hallgató tartotta. Sokan hozzászóltak. A gyűlésről a rádió riporter is készített magnetofon-felvételt. - Ezen a gyűlésen Pataki Szilveszter gimn. tanár, a főiskola velőkecsé, felszólalt és Berecsky Sándor párttitkár ellen személyen és gyűlésközlő hangnemből kirohanást tett. Az egyik főisk. hallgató /Osztréloszky Irma/ szenvedélyes hangon utasította vissza a párttitkár elleni támadást.

1956. október 23. Az egyetemi és főiskolai Pártaktív felvált az auditorium maximumban, ahol Feder Gábor egyet. tanár referátuma után felvált párttagokat tárgyaltak. Ide érkezett a hír, hogy az ifjúság tüntet az utcákban, s ekkor az aktív úgy határozott, hogy a párttagok menjenek az ifjúság közé, hogy az esetleges kilengéseket meg tudják akadályozni. A tüntetésbe a főiskolai hallgatóság akként kapcsolódott, hogy aznap d. u. a kollégiumba feljött egy bölcsészhallgató, aki közölte a kollégistákkal, hogy Budapestben az egyetemi ifjúság szimpátiatüntetést tart a lengyelek mellett, s ehhez csatlakozik a szegedi ifjúság is. A hírre a kollégisták tömegben lerehantak az utcára és csatlakoztak a felvonuláshoz. A menet a város különböző utcáin vonult fel, többek között a Klauzál téri Kossuth szobránál, majd a színház előtt történt szavazat /Petőfi: Nemzeti dalát szavalták el/. A felvonulók vegyes csoportja egyetemistákból, középiskolásokból, és a város lakosságának fiatalabb korú tagjaiból állt, amelyben a főiskolások nem egytöbbségben, hanem különféle kisebb csoportokban elszelva meneteltek. Volt közöttük, aki nem is ment ki a szállóból. Menet közben néhány jelző hangzott el, mint pl "Kövessük a lengyeleket!" "Aki magyar álljon közsé!" "Kossuth címért akarunk!" "Munkás diák barátság!" stb. A pártaktíváról érkezettek csatlakoztak a felvonulókhoz, s többek között ennek tulajdonítható, hogy semmiféle szélsőséges kilengés nem történt.

Előző nap Szőke Sándor az iskolagyűlésen megválasztott vezetőség egyik tagja. Gőnczöl Dávid III. éves föld. -raja szakos hallgatótól a vezetőség másik tagjától kapott egy táviratot, amely Egerből érkezett, az egri főiskola tanulmányi igazgatótól. A távirat szerint ott is megalkotották a MEFFESZT, s kéri a szegediek segítségét. Szőke S. - közlése szerint a vezetőségtől azt az utasítást kapta, hogy az új szervezet szabályzat-tervezeténél egy példányával utazzon Egerbe, vitassák ezt ott is meg, és az ottani kiegészítésekkel hozza vissza. Szőke S. a távirattal a főisk. igazgatójához ment, akitől engedélyt kapott az elutazására, és 400 Ft. rendkívüli speciális segélyt. Okt. 22. -én este a személyvonattal Budapestre, onnan tovább motorvonattal, majd ismét személyvonattal Egerbe utazott, ahová okt. 23. -án délután érkezett meg. Délután ott aludt, majd este 7 óra körül az egri gyűlésen, amelyen a főisk. tanárai és hallgatói vettek részt ismertette a szabályzatot, amelyet megvitattak. Közlése szerint a gyűlésen jelen volt a megyei Pártbizottság és Disz. bizottság egy-egy képviselője is, akik a gyűlés után megelégedetten hangsúlyozták előtte, hogy helyes irányba vezetett a gyűlést. A vitát után kollektíven meghallgatták a rádióból Gerő elvtárs beszédét, majd megérkezett a hír a parti tüntetésről. Másnap okt. 24. -én hajnalban Szőke S. - nyel szülei Budapestre látak, s feltette őket - felutazott Budapestre. MÁVÁUT-tal Mátyásföldig utazott, s onnan gyalog ment át, kikerülve a Keleti p. n. körüli harcokat. A további napokban otthon tartózkodott szüleinél, s erről táviratilag értesítette a szegedi Főiskolát.

document 36

The summarising report (27th May 1957, College of Pedagogical Studies) of László Gruber (leader of the educational department), László Zsámbéki (president of the disciplinary trials committee) and Jeno Szobácsi (YCL representative)

Elterjedt a hír, hogy Budapesten harcok vannak, s mindenki a rádióhoz ment. A hallgatók egy része átment az auditorium maximumba, ahol egyetemi ifjúság egy része és néhány egyetemi tanár összejött. Ott is a rádiót hallgatták. A tömeg ott az utcára akart menni tüntetni. A jelen lévő tanárok /Baróti Dezső rektor, Karácsonyi decens és mások/ csillapították őket, a megyei Pártbizottságról is jelen volt egy elvtársunk, az is felszólalt, de a hallgatók lehurrogták őket és széteszelva kisebb csoportokba mentek a városba, mert gyülekezési tilalom volt.

A főiskolai hallgatóság nagy része is, a többi egyetemi hallgatóval a hídnál nézte az átvonuló szovjet páncélokat. A hallgatóság más része - főleg a szünetelők és a nyírsegiel - az ösztöndíjbesztás után hazaindult.

A menzán kora délután volt a vacsora, hogy a konyha dolgozó kimenési tilalomig hazakereshessenek. Utána a kollégium kapuit is lezárták s kimenési tilalom miatt.

Ezre ismét megjelentek az egyetemisták a diákszálló előtt azzal, hogy néma tüntetést rendeznek, amit a rendőrség is engedélyezett fél óra tartalommal. A hallgatók egy része az ablakokon kiugrálva csatlakozott a tüntetőkhez. A hídnál a felvonulók az átkelő szovjet harckocsik elé álltak. Azek megálltak, egy tiszt kiszállt, majd megtudva miről van szó, tovább vezényelte a harckocsikat, a tömeggel nem törődve. A tüntetők ezután a kenderfőző gyárhoz vonultak. Miután az engedély ideje lejárt a rendőrség szét akarta osztatni a tüntetőket, de ezek nem engedelmessé váltak. Ekkor volt az első összetűzés a főiskolai hallgatók és a rendőrség között, amelyben a rendőrség a tüntetők segítségével vizífozókendőkkel osztotta szét a tömeget. Cseman Mária II. éves magyar-nemzetiség szakos ~~hallgató~~ hallgatóján megsebzült, Farkas Julia III. éves mat-fiz szakos hallgatója pedig egyik cipőjét elvesztette ebben az összetűzésben. A széteszelés után a hallgatók visszajöttek a kollégiumba és reggelig semmi különös incidens nem történt.

1956. október 25. /csütörtök/ A főiskolai hallgatók egyenként sétálgattak délelőtt a városban, főleg a kollégium körül és a hídnál, ahol a szovjet csapatok vonultak át, ezt szemléltek. Ekkor kezdődött a nemzetiszimű kukárdák készítése és felrakása. A nap ilyen eseményekkel telt el, semmiféle kilengésről tudomás nincs. Estefelé hernyótálpas katonai kecsik jártak, a katonák a diákszállót is körülfigyelték, időnkint vaktöltéssel a levegőbe lőttek. A redőnyöket a diákszállóban lehúzták.

1956. október 26. /péntek/ Délelőtt a városháza előtti Széchenyi téren akartak tüntetést rendezni a városbeliek, azonban a terület a katonaság lezárta. A Takaréktár utca felől oda benyomulni igyekvő tömegre löttek, ott egy fiatal munkás meghalt, s ennek helyettesét az Árv-térre vitték a tüntetők, ott széteszellették őket. Ezen a tüntetésen jelenlévő főiskolai hallgatókról nincs tudomásunk. +++

A főiskolai hallgatók legnagyobb része ezen a napon a diákszállóban volt, rádióztak és szórakoztak /táncoltak/. Az előző napokon főként "Szabad-Európa" nevű állomás adásait hallgatták, de ez a szegedi /ujszegedi/ vérengzésekről beszélt, s meggyőződtek hazugságairól, úgyhogy ezután nem volt hítele, s ennek az állomásnak a hallgatása is megszűnt.

1956. október 27. /szombat/ Délelőtt az előző napi szórványos kijárást követségével, inkább kíváncsiságból. Délben lezárták a kollégiumot, kikapcsolták a telefont a katonai hatóság küldöttel. Délután 3-tól

+++ Délben a politikai rendrség a leánykollégiumba ment, ahol a József Attila kört keresték. Az autóval érkezett katonák fegyverrel körülfigyelték az épületet, de azután eltávoztak. A hallgatók megnyugtatóására Gruber László tanul. oszt. vezető beöltözött a kollégiumba.

Ezen a napon már megindult a tömeges hazautazás főleg délben Békéscsaba, Makó, Fegyverhaza felé induló vonatokkal a közelben lakók hazautaztak.

hétfő reggel hatig kimenési tilalom volt. Gruber László kilépési engedéllyel és a PB. segítségével szerzett kegyeret, s kiesztették az ebédet és vacserát. Este őrséget szerveztek a hallgatók megayugtására, főleg a leányhallgatók miatt.

1956. október 28./vasárnap/ délelőtt a kollégiumban Kálder főisk. adjunktus zeneelőadást tartott hangszerekkel. Délután 6 órákor műseres délutánt szerveztek a szomszédos "Irianyi János" egyet. kollégium bevonásával. Szavazatokkal a hallgatók kamarakörösének közreműködésével. Szendrei Imre főisk. adjunktus szövegművész is játszott a hallgatóknak.

1956. október 29./hétfő/ Ekkor kezdődött a hallgatók tömeges hazautazása. Útsínyt a tanulmányi osztály /Gruber László és Szélpál Ferenc/ szerveztett meg. Telefonáltak a különböző tanácsokhoz /akiket el tudtak érni/ Békéscsaba, Baja, Szekes, Karcag, Kecskemét stb. városokba, hogy küldjenek autót az ottani hallgatókért. A közelebb lakók pedig gyűlése indultak haza. Az egyik szekesiek orvos apja autótval jött a leányáért és még hallgatót vitt haza az edavalók közül.

1956. október 30./kedd/ Folytatódott a hallgatók tömeges hazautazása. A városok egy része az előző napi telefonátbeszélések alapján küldött szállítóeszközöket, mások, mint pl. a fővárosiak, a Budapestre elutazó szállító vagy oda tartó autókval vöröskeresztes karaszallagot feltéve mentek haza. A hallgatók semmiféle ferradalmi megmozdulásban nem vettek részt, valamennyiüket a hazautazás gondolata foglalkoztatta állandóan. A kollégium társalgójában ez volt az állandó téma.

1956. november 1./szerda/ Tovább folyt a hallgatók hazautazása. Budapestre ekkor utazott haza egy teherautón a hallgatók legnagyobb csoportja, a Budapestben lakó és ottan leutazó főiskolai tanácsokkal /Drien Károly, Szendrei Imre stb./ Mások egyéb alkalmai lehetőségekkel mentek haza. Ezen a napon már igen kevés főiskolai hallgató tartózkodott a kollégiumban.

1956. november 2./csütörtök/ Ezen a napon tovább folyt a hazautazás. Főképpen Békéscsaba és Baja felé utaztak az arra lakó hallgatók.

1956. november 3./péntek/ Már csak négy beteg hallgató maradt a kollégiumban, akik az egyik klinikára mentek át.

Ezen a napon a főiskolai diákszálló megüresedett. A Szegeden lakó többi hallgató is hazautazott, vagy szüleinél azok felügyelete alatt tartózkodott.

A főiskola hallgatóinak az Ellenferradalmban Szegeden vagy más helyen történő részvételére vonatkozóan a szegedi Pedagógiai Főiskola Fegyelmi Vizsgálóbizottsága 1957. évi március hó 6.-i ülésén tárgyalta Jemel Károly, Kovács Albert és Nagy Zoltán fegyelmi ügyét, akiket kormányellenes röpiratok terjesztése miatt a rendőrség letartóztatott. Ugyancsak tárgyalást tartott a Fegyelmi Vizsgálóbizottság Gönczöl Dezső főisk. hallgató ügyében 1957. május 8.-án, aki ellen Magyarbármhegyes községe hivatalos szervei tettek feljelentést, ottani ellenferradalmi magatartása miatt. - Mind a négy hallgató ügyében végleges fegyelmi határozatot csak a rendőrségi eljárás, illetve bírósági tárgyalás jegetős befejezése után lehet hozni, ezért a bizottság a tárgyalást a jegetős bírósági ítéletig elnapelta.

Más hallgatók ellen sem magánsektől, sem hatósági szervektől bejelentés nem érkezett. A főiskola KISZ szervezete sem tud hallgatók által elkövetett egyéb ellenferradalmi cselekedetokről.

Fenti feljegyzésekben készítésben résztvevő Gruber László tanulmányi osztályvezető, a főiskola KISZ szervezete részéről Szabócsai Jenő II. éves magyar-történelem szakos főiskolai hallgató fegyelmi bizottsági képviselő, Szteszko Ferenc III. éves, Horváth Mihály III. éves és Szőke Sándor II. éves főiskolai hallgatók, KISZ tagok.

A vizsgálóbizottság elnöke meghallgatta a fentiekben kívül főként az első éves hallgatók magatartásával kapcsolatban Debessay Judit I. éves magyar nyelv és irodalom szakos hallgatót is.

földrajz szakos hallgatót.

Ugyancsak meghallgatta Cseman Mária II. éves ének-nemzeti-
ség szakos hallgatóját, aki az október 24-iki tüntetésben sérülést szem-
vedett. Cseman Mária elmondta, hogy ő a menet végén haladt, s amikor a
tűzoltócskandókkal lelecselták a tüntetőket, hazaindultak, de ekkor ér-
kezett oda a rendőrségi autó, amelyről leugráltak a rendőrök, vagy katona-
már nem emlékszik kik, akik gumibetonnal zavarták szét őket. Ekkor kapott
egy ütést a nyakára és elvesztette eszméletét. A többiek segítségével
került valahogy a diákszállóba haza.

Szegeden 1957. évi május hó 27-én

Gruber László
/Gruber László/

tanulmányi osztály vezetője

dr. Zsámbéki László

/dr. Zsámbéki László/

tanszékvezető főisk. docens
a fegyelmi vizsgálóbizottság
elnöke

Szabócsi János

/Szabócsi János/
főisk. hallgató
a KISZ képviselője

Biz.4/1957.szám.

Tárgy:Ellenforradalmi cselekményekben
résztvevő főiskolai hallgatók
ellen lefolytatott fegyelmi
vizsgálat eredményéről.

Hivatk.sz.: 0019/3/1957.

Melléklet: 4 db.

Művelődésügyi Minisztérium
Felsőoktatási Főosztályának

B u d a p e s t .

A fenti számú rendeletre az alábbiakat jelentem:

A szégedi Pedagógiai Főiskola Fegyelmi Vizsgáló Bizottsága a főiskolai MSZMP- és KISZ-szervezet képviselőinek bevonásával a főiskolai hallgatóknak az októberi ellenforradalom idején és az azt követően tanúsított magatartását megvizsgálta. Ennek alapján az alább felsoroltak ellen fegyelmi vizsgálat indult s ezek fegyelmi ügyében a fegyelmi vizsgálóbizottság javaslatának előterjesztése után a következő határozatokat hoztam:

1. Amesini Emil II. éves magyar-ének szakos, Ács Vilmos I. éves földrajz-rajz szakos, Bela János II. éves földrajz-rajz szakos, Csapp Irma II. éves földrajz-rajz szakos, Ferenczy Zoltán I. éves földrajz-rajz szakos, Hauszmann Ilona I. éves földrajz-rajz szakos, Korinek Magda I. éves magyar-ének szakos, Kovács Éva I. éves földrajz-rajz szakos, Kurucz Tibor I. éves földrajz-rajz szakos, Majtényi Agnes I. éves földrajz-rajz szakos, Mátrai Rudolf I. éves matematika-fizika szakos, Prómai Péter III. éves történelem-ének szakos, Szigethy Márta III. éves matematika-kémia szakos, Takács Ferenc III. éves földrajz-rajz szakos, Turner Judit I. éves magyar-történelem szakos hallgatóknak az ország valamennyi egyeteméről és főiskolájáról való kizárását javasolom, mivel a nevzetek vala mennyien engedély nélkül külföldre távoztak s az amnesztia rendelkezését adta lehetőségeket felhasználva sem tértek vissza. A fent felsorolt hallgatók fegyelmi ügyének tárgyalásáról készült jegyzőkönyvet egy példányban mellékeltem felterjesztem.
2. A jelenleg letartóztatásban levő Gönczöl Dezso III. éves földrajz-rajz szakos hallgatónak az ország valamennyi főiskolájáról való kizárását javaslom. Fegyelmi ügyének tárgyalásáról készült jegyzőkönyvet, a magyarbánsági Községi MSZMP Intézőbizottságának a szégedi Pedagógiai Főiskolához intézett átiratának és Tassy János magyarbánsági ált. iskolai tanár levelének másolatát egy-egy példányban mellékeltem felterjesztem.
3. Az egyévi és 4 hónapi büntetésre ítélt Kovács Albert I. éves hallgatót a főiskoláról kizártam.
4. A népi demokratikus államrend elleni izgatás miatt öt hónapi büntetésre ítélt Jemei Károly I. éves magyar-történelem szakos és ugyanakkor a népi demokratikus államrend elleni izgatás miatt három hónapi büntetésre ítélt Magy Zoltán I. éves magyar-ének szakos főiskolai hallgatókat a főiskolai tanulmányaik folytatásától két félévre eltiltottam.
5. Szöke Sándor II. éves magyar-történelem szakos hallgatót szigorú megrovásban részesítettem végző figyelemztetéssel, aki magatartásával ha nem is tudatosan, elősegítette a főiskolai ifjúság olyan hangulatának kialakulását, amely alkalmas lett az ellenforradalom céljaira.
6. Pesti János I. éves magyar-történelem szakos főiskolai hallgató ellen az ellenforradalom idején tanúsított magatartása miatt a fegyelmi vizsgálat még folyamatban van, mivel a lakóhelyéről feljelentés a napokban érkezett ellene.

document 37

A report of Károly Lerner about 'the result of the disciplinary trials against college students who played a role in the counter-revolutionary events' to the Ministry of Education

A hallgatók ellen a fegyelmi vizsgálat befejezése véglegesnek még nem tekinthető, mivel hallgatóink november 4-én szünnel használták, így a főiskola területén fegyelmi vétséget követo cselekményeket nem követtek el, de esetleg lakóhelyükön tettek olyat, amiről jelenleg nincs értesülésünk és csak a későbbiek folyamán beérkezett jelentések alapján lehet indítani fegyelmi vizsgálatot.

S z e g e d, 1957. évi június hó 14-én

Lerner Károly
/Lerner Károly/
főiskolai igazgató.

X 4 4 1 6 9

